

DEMOKRACIJA

Leto III. - Štev. 19

Trst - Gorica 13. maja 1949

Lhaja vsak petek

Smisel našega boja

Od vseh gesel, kar so jih v sedanjem volitvenem boju vrgli v javnost nasprotniki Slovencev, je najbolj značilno tisto, ki ga je v zadnji številki zapisal šovinistični »Il lundea. Ta pravi: »Kdor je Tržčan, ne more biti Slovenec; kdor je Slovenec, ne more biti Tržčan!«

Z drugo besedo se to pravi: Kdor je Slovenec, nima pravice do življenja tukaj, kjer njegov rod prebiva in trpi tisoč tristo let! Slovenec nima pravice do življenja na svoji zemlji, kjer bi po vsaki pameti moral veljati za tučca tisti, ki je prišel sem s trebuhom za kruhom, bodisi kot gost, kot pritepec ali kot osvajalec.

V tem sramotnem izreku je povzeta vsa trpka resnica o resničnem mišljenju in razpoloženju italijanskega naroda. Ta je s svojim šovinizmom ter imperializmom spravil v nesrečo sebe in pol Evrope, a se od lastne žalosti sam ni ničesar naučil.

Značilno in žalostno je, da kdor koli taka gesla lahko uporablja za volitve na našem področju. Tu danes vladajo tisti, ki so si ob začetku druge svetovne vojne slovensko zastavili kot cilj uničenje fašizma. Bistvo fašizma je pa plemenka in narodna nestrpnost, krčenje osnovnih človeških pravic, zlasti pravice do življenja, pripadnikom drugih narodov.

Nam Slovincem to gesto še zlasti priča, da se razmerje med nami in Italijani, edinimi resničnimi tuji na tej zemlji, ni v sto letih žal nič spremenilo, marveč kvečjemu poslabšalo.

Pred več kakor sto leti se je istrski renegat in poznejši simbol tržaškega šovinizma, Rossetti-Rosetti, potegoval za mesto občinskega tajnika v Trstu. Tedanji trenutni gospodarji mesta so mu postavili pogoje, da mora znati tri jezike: italijanskega, nemškega in slovenskega. S tem so oni in on uradno priznali, da so Slovinci tukaj, da imajo pravico do življenja in do človeškega ravnanja.

Danes pa si nam to pravico — in to v senci zahodne demokracije — upi javno odrekati vsak bivši črnosrajčnik, čigar predniki so pred sto leti pasli koze kje po Kalabriji in se jim o kakem »preitalijanskem Trstu« šele sanjalo!

Zdrava pamet, koristi obeh narodov, ki morata živeti drug ob drugem na tem področju in koristno dežela v njegovem zaledju — vse to bi zahtevalo, naj tukaj vlada mirno sožitje ter se razvija kvečjemu plemenita tekma v podjetnosti in sposobnosti. Namesto tega pa divja v Trstu že sto let zagrižen narodnostni boj. Ta je zlasti pod vladjo fašizma dobil oblike, ki pomenijo eno največjih sramot današnje evropske politike in demokracije.

ke in omike.

Ce je bilo in če je še vedno tako, prav zatrdno nismo krivi Slovinci. Mi nismo ne tukaj, ne nikjer nikoli nikomur jamali pravice do življenja. Mi nismo nikoli začeli imperialističnih in kolonialnih osvajaških vojn. Nikdar si nismo lastili zemlje, kjer ne bi prebivali Slovinci. Celo tukaj, v Trstu, na svoji zemlji, ki ni do ropa v letu 1918 nikdar bila italijanska, nismo nikoli zahtevali drugega kakor pravico do življenja.

Narodnostni boj na tem delu slovenske zemlje so začeli Italijani; to je, tuji, priseljeni element. Z naše strani je ta boj bil vedno zgolj obramba gole pravice do življenja in smo bili vanj prisiljeni.

Ni naša krivda, če Italijani niso mogli razumeti zgodovine in razvoja. Ni naša krivda, če niso marali in ne marajo priznati, da tuj ciotek sredi našega ozemlja brez imperialističnega nasilja ne more obstati pred naravnim navalom naroda, ki ga obdaja. To je neizprosni zakon življenja in sprito njega je sklicevanje na kakršne koli »zgodovinske« pravice smešno. Razvoj ga vsak dan sproti po vsem svetu postavlja na laž.

Toda navzlic vsemu temu Italijani s tem stoletnim bojem nadeležujejo. Niti polom fašizma na tej zemlji jim ni odprl oči. Kakor pred sto leti, kakor pred tridesetimi leti: mi se borimo za pravico do življenja!

Vemo, da samo s svojo silo v tem boju ne bomo uspeli. Zavedamo se, da nam bo pri tem morala pomagati vest človeštva in javno mnenje tistih narodov, katerih voditelji danes — po pravici ali po krivici — odločajo o naši usodi.

To pa bomo mogli doseči le, če bomo svet opozorili na smisel našega boja, ki je boj za življenje v smislu temeljnih demokratičnih načel in izjav.

Odločilna prilika za to so bližnje volitve. Pomen in namen našega nastopa pri njih je isti kakor smisel našega narodnostnega boja že sto let sem. Gre za našo pravico do življenja; gre za pravico do obstanka slovenskega tukaj; gre za uspeh Slovencev posameznikov in za vse skupaj kot celoto.

In svojo voljo do življenja ter svojo zahtevo po tej osnovni pravici bomo pokazali le, če bomo ne internacionalno, ne reneatisko marveč VOLILI SLOVENSKO!

Slovenska narodna lista za tržaško občino

Volivni znak „Lipova vejica s helebardo“

- 1) Agneletto dr. Josip pok. Josipa, odvetnik, rojen v Trstskih dne 8. 11. 1884, biv. v Trstu, ul. S. Lazzaro 17;
- 2) Sosić Milan pok. Andreja, inženir, rojen v Trstu 7. 6. 1908, biv. na Opčinah, Proseška ul. 6;
- 3) Šossi - Sosić Zoran od Rudolfa, delavec, rojen v Trstu 29. 1. 1915, biv. na Opčinah 161;
- 4) Abrami - Abram Lavra od Josipa, profesorica, rojena v Trstu 7. 2. 1919, biv. v Trstu, ul. S. Francesco 44;
- 5) Udovč dr. Peter pok. Andreja, trgovec, rojen v Trstu 3. 5. 1901, biv. v Trstu, ul. del. l' Istria 139;
- 6) Podobnik Josip od Jakoba, trgovec, rojen v Trstu 17. 3. 1904, biv. na Opčinah, ul. Ermeta 8;
- 7) Tence Kristjan od Jakoba, kmet, rojen v Trstu 13. 9. 1891, biv. v Sv. Križu pr Trstu 54;
- 8) Lorenzi - Lovrenčič Pavla por. Sanci pok. Antona, gospodinja, roj. v Trstu 27. 6. 1900, biv. v Trstu, ul. dei Giardini 57;
- 9) Cerkvenik Teodor od Antona, študent, rojen v Postojni 11. 12. 1926, biv. v Trstu, ul. delle Cave 15;
- 10) Kalin Ferdinand od Mateja, obrtnik, rojen v Trstu 6. 12. 1907, biv. na Opčinah, ul. del. Ricreatorio 34;
- 11) Vodičar Franc od Antona, delavec, rojen v Saloni 28. 1. 1890, biv. v Trstu, via Donadoni 26;

- 12) Sedmak Marij od Josipa, kmet, rojen v Trstu 22. 12. 1904, biv. v Sv. Križu pri Trstu 5;
- 13) Ferjla Josip pok. Josipa, delavec, rojen v Sežani 31. 5. 1906, biv. na Opčinah, vic Salici 22;
- 14) Dolenc Lojzka pok. Alojzija por. Goruppi, gospodinja, rojena v Trstu 4. 6. 1899, biv. na Proseku 160;
- 15) Guštin Karlo od Mihaela, delavec, rojen v Trstu 2. 5. 1903, biv. v Padricah 7;
- 16) Vesel dr. Franc pok. Franca odvetnik, rojen v Boki Katorski 3. 4. 1894, biv. v Trstu ul. Torre bianca 18.

Hrvati Slobodne Teritorije Trsta!

Približuje se dan občinskih izborni. Prošlo je više od 30 godina od dana kada Hrvati i Slovenci ovog područja nisu mogli slobodno da glasaju i da izaberu sebi svoje prave narodne predstavnike.

Dugotrajna i teška borba slobodnih naroda protiv tlačanja i tiranije izvojištila je konačno slobodu i pravdu za sve svoje ljude podjednako. NEMA VIŠE GRADJANA PRVOG I DRUGOG REDA. NEMA VIŠE TEORIJA O VIŠOJ I NIŽOJ RASI. To je danas stvar ružne prošlosti sa ovu stranu željezne zavjese.

Plodovi borbe hrvatskih velikana Spinčića, Laginje, Trumbića i legije drugih - znanih i neznanih, mogli su biti gaženi samo za kratko vrijeme. Naš čovjek kroz 30 godina bio je nacionalno ugnjetavan i opterećivan ropom i dužnostima, a lišen svakog prava. Svojom borbom izvojištilo je konačno sebi pravo da može izaći na izbore slobodno i ravnopravno i da sebi izabere svoje istinske predstavnike koji će govoriti njegovim jezikom i osjećati njegovom dušom.

Hrvati S.T.T. dali su svoj prilog u krvi za zbacivanje jedne diktature. Nema zatvora ni koncentracionog logora u Italiji gdje nisu posijane kosti naših sinova. Nitko kao Hrvati i Slovenci ovog kraja nije osjetio što je to režim

ta'ne politike, režim terora, režim jedne 'arte ljudi, režim koji bi bio da čovjek slobodno govori, slobodno misli i slobodno živi. Za nas Hrvate i Slovence svejedno je da li se takav režim krsti jednim drugim ili trećim imenom; svejedno nam je da li je takav diktatorski režim domaći ili tuđi. Razlika između njih je samo jedna, a to je koliko je jedan od njih neposredni i okrutniji od drugog.

Mi Hrvati i Slovenci kroz vjekove smo se borili i borimo se za naše narodne pravice i za četiri osnovne slobode: slobodu vjeroispovijesti, slobodu govora, slobodu od straha i slobodu od bijede. Na ovom teritoriju to je izvojevano pobjedom savezničkog oružja, ali razni neprijatelji i pod raznim oblicima nastoje i danas da nas zapostave, da naš ugnjetavaju i da nam uskrate ostvarenje životnih prava koja su bila ugašena kroz 30 godina. Hrvatski i slovenski čovjek radi i muči se, plaća poreze i udovoljava svim svojim dužnostima, ali nikada više nitko neće moći da mu ospori i njegova prava. Milioni boraca za slobodu i demokraciju u svijetu dali su svoje živote i zbrisali su i zadnje tragove ropstva u bilo kojoj formi i to nek st dobro upamte oni koji misle na produžavanje sa ljudskim idejama rasne diskriminacije.

Hrvati i Slovenci S.T.T. Sloven-

ske-Hrvatska Demokratska Zveza je danas politička organizacija koja sadrži u sebi sve one osobine naših starih narodnih stranaka. U toj političkoj organizaciji naći ćete danas kao i u prošlosti sve Slavene ovog područja okupljene u zajedničkom poštenom i bratskom nastojanju da jedni drugima pomognu; naći ćete sve one Slavene koji misle demokratski, koji vole slobodu i pravdu, poštenje i iskrenost, sve one koji vjeruju u Boga i Krista, ali Krista koji je propovjedao "svijetu ljubav i bratstvo među narodima, a ne mržnju i nepravdu.

Hrvati S.T.T. kroz naša usta progovorit će danas milioni Hrvata koji snagom svoje plemenite duše mrze sve tirane, sve ugnjetatelje pravde i slobode jednog naroda.

Hrvati S.T.T. glasajte na budućim izborima za Slovensku narodnu listu kao jedinog istinskog borca za hrvatska socijalna, politička i kulturna prava. Koliko više budemo izabrali općinskih odbornika, toliko ćemo više imati garancija, da će nam biti ispravljene sve nepravde koje još danas podnosimo.

Glasajući za Slovensku narodnu

listu dat ćete svoj glas pokretu koji u duhu naših slavni predaka, nesebično se zalaže za bolji, pravedniji i snošljiviji život sa našim sugrađanima demokrat-

Od srede do srede

5. MAJA: Ljubljanski radio završava kot neresnična poročila, da bi Tito mislil na prenosno svoje vlade, v katero naj bi prišli tudi zastopniki opozicije: Subašić, Grol in drugi. — Komunistično sodišče v Varšavi je obsodilo na smrt sedem pripadnikov poljske podtalne osvobodilne vojske. — 31 oseb, med njimi prvo moštvo italijanskega vodilnega nogometnega kluba »Torino«, je našlo smrt pri letalski nesreči v Turinu. — Pri občinskih volitvah na Škotskem so laburisti močno nazadovali na korist konservativcem. — Dosedanji sovjetski visoki komisar za Avstrijo, Kurasov, odstavljen. — 20 tisoč evropski protikomunistični begunec je došel v Združene države. — Grški uporniki ponujajo po svojih rdečih prijateljih v Združenih narodih znova mir vlad, ki zahteva od njih brezpogojno vdanje. — Tito je sprejel britanskega generala MacLeana, ki je bil med vojno načelnik angleškega vojaškega zastorstva pri komunističnih partizanah v Jugoslaviji.

6. MAJA: Predsednik Glavne skupščine Združenih narodov, dr. Evatt, nadaljuje z grškimi, albanskimi, bolgarskimi in titovskimi zastopniki pogajanja za pomirjenje na Balkanu. — Argentina je v Rimu ustanovila posebno šolo za izselence. — Novi oddelki komunistov so vdrl iz Bolgarije na grško ozemlje. — Britanski in italijanski zunanji ministri se pogajata glede usode italijanskih kolonij, ker Anglija nasprotuje vsaki misli na kako vrnitev teh posesti Italiji.

7. MAJA: Grška vlada poroča, da Albanci prisilno mobilizirajo grško manjšino v Albaniji za rdečo gueriljo v Grčiji. — Madžarska vlada obtožuje Titovce, da so en sam dan spravili na Madžarsko 100 svojih volanov. — Poljski komunistični tisk je začel silovito napadati novega premiera, nadškofa Višinskoga, češ da poziva Poljake v tui na boj proti sedanjim rdečim vladam. — Beograjska »Politika« obtožuje Sovjete, da pripisujejo raznim ruskim in sovjetskim učenjakom številne izjave Jugoslovancov: Tesle, Saviča in jezuita Boškovića, ki ga sovjetski tisk proglasa za Italijana.

8. MAJA: Rumunsko komunistično vojaško sodišče je zavrnilo priziv kmetijskega voditelja Maniua, ki so ga lani obsodili na doživotno ječo. — Češka komunistična vlada zanikuje poročila, da bi bila zaprosila za pristop k Marshallovemu načrtu. — Zastopniki Holandije ter Indonezije so po posredovanju Združenih narodov sklenili sporazum o ustavitvi sovražnosti. — Sovjeti s 60 postajami vedno bolj motijo ameriške in britanske oddaje za ruski narod, da bi ta ne zvedel resnice o porazu njihove politike na Zahodu. — »Borba« napada Sovjete in njihove podložnike, češ da niso svojemu tisku pustile pisati ničesar o prvomajskih proslavah v Jugoslaviji. — Britanski zunanji minister, Bevin je odpotoval v Berlin, da pohvali osebe letalskega mostu in berlinsko prebivalstvo za junstvo med sovjetsko zaporo. — Volitve v pokrajinsko zbornico na Sardiniji.

9. MAJA: Predsednik Združenih držav Truman praznuje 65. rojstni dan. — Titova uradna agencija Tanjug završava ameriška poročila, da se nad 20.000 križarjev ob podpori vsega prebivalstva bori proti komunizmu na Hrvatskem in drugod. — V Zenevi se je začelo zasedanje gospodarske komisije Združenih narodov za Evropo, katerega se udeležujejo vse zahodne in vzhodne evropske države. — Beograjski radio toži, da je sovjetska in kominformistična gonja proti Titu vedno hušja. — Papež Pij XII je govoril članom kongresa katoliških delodajalcev proti pretiranemu podpiranju industrije. — Začetek delnih občinskih volitev v Veliki Britaniji, ki bodo značilne za razpoloženje britanskega prebivalstva do sedanjih laburističnih vlade. — V Washingtonu završava poročila britanskih listov, da bi bil Stalin Trumanu predlagal sestanek v dveh, na katerem naj bi urenila vsa sporna vprašanja, ki danes razdvajajo svet. — »Tanjug« poroča o streljanju in spopadih na mejah med Jugoslavijo ter Madžarsko in Albanijo.

Igra za Trst se nadaljuje

25. aprila je bil poklican v Washington britanski vrhovni poveljnik na anglo-ameriškem področju Slobodnega tržaškega ozemlja, general Airey.

Med uradnim obiskom v Združenih državah je bil sprejet pri predsedniku Trumanu, pri zunanjem ministru Achesonu, pri načelniku vrhovnega poveljstva ameriške vojske, generalu Bradleyu, in pri voditeljih Marshallovega načrta. Po uradnem poročilu se je s temi ameriškim dostojanstveniki razgovarjal o splošnih, zlasti pa o gospodarskih vprašanjih, ki se tičejo Trsta.

Po razgovoru z Aireyem je zunanji minister Acheson dal izjavo, v kateri je dejal, da ga veseli stalnost, ki jo je Tržaško ozemlje doseglo pod Zavezniško vojaško upravo, zlasti pa uspehi Evropskega obnovitvenega načrta na področju. Na koncu je Acheson — očitno pod vplivom Aireyevih poročil — izrekel upanje, da ne bo dolgo odlašali z uresničenjem lanskega predvolitvenega

predloga treh velesil glede vrnitve Trsta Italiji.

10. maja je general Airey v Trstu priobčil daljšo vlnudnostno izjavo o svojem obisku v Ameriki. V njej poudarja zlasti gospodarski del svojih posvetovanj v Washingtonu. O političnih vprašanjih pravi, da ni ugotovil nobene spremembe glede stališča, ki ga je ameriška vlada zavzela v izjavi 20. marca lani.

Isti dan je Varnostni svet Združenih narodov na sovjetsko zahtevo znova razpravljal o imenovanju guvernerja za Slobodno tržaško ozemlje. Sovjeti so spet predlagali švicarskega polkovnika Flueckigerja, ki je bil 1947 britanski uradni kandidat za to mesto.

Proti predlogu je nastopil britanski zastopnik, ki je trdil, da so se razmere toliko spremenile, da postavitev guvernerja ni več uместna in da bi bilo najbolje Trst vrniti Italiji.

To pot so o sovjetskem predlogu tudi glasovali. Zanj sta bila (Dalje na drugi strani)

(Bogdan Radica, bivši načelnik oddelka za Titov zunanji tisk, je sedaj neodvisen pisatelj. Prinaša svoje članke v »American Mercury«, »Readers Digest« in pogosto v »New Leader«.)

Razkol Tito-Stalin postaja vedno vidnejši. Vsa znamenja, ki prihajajo iz Jugoslavije, podpirajo resnost položaja. Ceravno Tito drži še krepko valet v rokah, postaja Stalinova orožnica med komunističnimi privrženci v in izven Jugoslavije vedno akutnejša. Jugoslovanski zaporji so polni Titovih nasprotnikov.

Titov spor z Rusi postaja nevarnejši. Ni več osebna borba za odstranitev Tita, temveč stremi za tem, da razčleni Jugoslavijo: Sovjeti namreč čutijo, da mora biti Jugoslavija kot najmočnejša balkanska država razčlenjena in razbita; šest jugoslovanskih republik mora biti odcepljenih od Beograda in postati šest neodvisnih dr-

žav, odvisnih neposredno od Kremlja.

Vojna med dvema nasprotujočima si razlagama komunizma, ki je že zahtevala visoke individualne izgube na obeh straneh, se lahko sprevrže v resnično vojno.

Odskočna deska za protijugoslovansko gonjo je Dimitrova Bolgarila. Tam je že ustanovljena Jugoslovanska nacionalna fronta, ki jo sestavljajo protititovski izgnanci.

Macredonija tvori ravno tako ugodna tla za Stalinove operacije proti Beogradu. V podonavskih satelitskih mestih, na Ogrskem in v Rumuniji, so organizirane in pripravljene proti-Titovski brigade za poslednji udar. »Nova Borba« v Pragi, ki jo izdajajo prejšnji Titovi propagandisti na washingtonskem poslanstvu, poziva dnevno »jugoslovansko ljudstvo«, naj se vzdigne proti Titovi »fašistični, nacionalistični in reakcionarni klik«. Isti klic za drugo osvobodil-

Razgled po Balkanu

TITO V ŠKRIPCIIH

Bogdan Radica

žav, odvisnih neposredno od Kremlja.

Vojna med dvema nasprotujočima si razlagama komunizma, ki je že zahtevala visoke individualne izgube na obeh straneh, se lahko sprevrže v resnično vojno.

Odskočna deska za protijugoslovansko gonjo je Dimitrova Bolgarila. Tam je že ustanovljena Jugoslovanska nacionalna fronta, ki jo sestavljajo protititovski izgnanci.

Macredonija tvori ravno tako ugodna tla za Stalinove operacije proti Beogradu. V podonavskih satelitskih mestih, na Ogrskem in v Rumuniji, so organizirane in pripravljene proti-Titovski brigade za poslednji udar. »Nova Borba« v Pragi, ki jo izdajajo prejšnji Titovi propagandisti na washingtonskem poslanstvu, poziva dnevno »jugoslovansko ljudstvo«, naj se vzdigne proti Titovi »fašistični, nacionalistični in reakcionarni klik«. Isti klic za drugo osvobodil-

Od srede do srede

10. MAJA: Zastopniki zahodno-nemške ustavodajne zbornice so zavezniškimi vojaškimi upravnikom izročilno ustavo, da jo potrdijo. — »Borba« zanikuje poročila italijanskega tiska, da bi bil Tito poslal posebnega zastopnika v Pariz, da bi se tam pogajal z ameriškim zunanjim ministrom Achesonom in drugimi zahodnimi državni. — Romunski begunci v Združenih državah so ustanovili narodni odbor za osvoboditev romanskega naroda izpod rdečega jarma. — Pri volitvah v pokrajinsko zbornico na Sardiniji so demokristjani izgubili dosedanje absolutno večino, dasi so še vedno prvi. Močno so na njihov račun napredovali komunisti, monarhisti in novi fašisti. — Pri občinskih volitvah v Veliki Britaniji vladna delavska stranka izgublja, konservativci pa pridobivajo. — Velika Britanija izdeluje prvo stratosfersko letalo za prenos atomskih bomb. — Papež Pij XII. je sprejel knežino Margareto, drugorojenko angleškega kralja Jurija VI., ki je hkratu tudi vrhovni poglavar angleške cerkve. — Irski je poslal Veliki Britaniji poziv, naj se odpove sedmim severnoirskim pokrajinam, ki so še vedno pod britansko oblastjo. — Madžarski radio obtožuje titovce, da so iz Jugoslavije naredili pravo policijsko državo, kjer ljudstvo strada, Tito pa živi v razkošju kakor vzhodnjaški samosilnik. — Poljski generalni konzul v Rimu, Borkowski, je odstopil, ker se ne mura vrniti v domači »raja«.

11. MAJA: Pogajanja za avstrijsko mirovno pogodbo so po 53 brezuspešnih sejah odložili na 25. maj. — Nemški parlamentarni svet je sklenil, da bo prestolnica nemške zvezne republike Bonn v Porenu. — 327. in zadnji dan sovjetske zapore nad Berlinom, ki jo bodo opolnoči preklicali. — V Parizu so se sešli zastopniki ustanovne Zdržene Evrope, da bodo določili spored za prvo zasedanje evropske posvetovalne zbornice, ki bo avgusta v Strassburgu. — Komisija Združenih narodov za Balkan sporoča, da so grški rdeči uporniki zadnje mesece dobili veliko pomoči s sovjetskega področja v Nemčiji. — Britanski protestantje se razburjajo zaradi obiška knežine Margarete pri papežu.

Igra za Trst se nadaljuje

dva zastopnika, proti njemu nihče, devet članov Varnostnega sveta pa se je glasovanja vzdržalo.

Iz tega zanimivega izida je razvidno, da se zahodne velesile ne marajo glede Trsta odločiti ne tako, ne tako. Trst bo torej še naprej karta, s katero bodo vabili, ali dražili zdaj Italijane, zdaj Tita, zdaj Sovjete.

Zadeva glede guvernerja je še naprej ostala na seznamu nerešenih vprašanj, s katerimi se mora baviti Varnostni svet. Torej ostane vse pri starem.

Zanimivo je dejstvo, da zadnjim izjavam glede vrnitve Trsta in po dobrem tržaški šovinistični tisk ne pripisuje posebne važnosti ter jih prinaša na skritem mestu in pod majhnimi naslovi.

Med Aireyevim obiskom v Ameriki je izšlo šesto njegovo poročilo o zavezniški upravi našega področja.

General v uvodu ponavlja običajne trditve o potrebi vrnitve vsega področja k Italiji. Kjer skuša to trditve dokazovati z gospodarskimi razlogi, zabaja v škrpice, saj ostali del poročila s statistikami vredno jasno dokazuje, da se gospodarsko stanje na področju od dne do dne izboljšuje. Celo redni državni proračun za drugo polletje 1948 izkazuje nad pol milijarde lir prebitka, ko so sicer uradno pričakovali, da bo milijardo in 260 milijonov lir primanjkljaja. Aireyev poročilo samo postavlja na laž trditve, da Trst brez Italije ne more živeti. Celotne gospodarske slike iz njega ne dobimo, ker je sestavljeno površno ter izpušča razna važna poglavja, na pr. podatke o resničnem prometu z Italijo itd.

V zvezi s tem poročilom velja omeniti statistiko Splošnih skladov. Ta kaže, da je skupni trgovski promet — uvoz in izvoz — po železnici in po morju znašal marca 1949 nad 612.000 ton, to je, za 200.000 ton več kakor isti mesec lani, in za 150.000 ton več kakor v marcu leta 1938, ki velja za višek v tržaški zgodovini med obema vojnama.

Statistika kaže, da gre povečanje prometa in s tem tržaške blaginje izključno na račun tržaškega naravnega zaledja, ne pa trgovine z Italijo.

Upajmo, da bodo pri nadaljnji igri za Trst upoštevali, če že ne kakih načel, pa vsaj ta neizpodbitna dejstva!

Razgled po Balkanu

tvorijo Titovi izbruhi nad Sovjeti zaradi uničenja jugoslovanskega gospodarskega življenja mogočen dokumentar v zgodovini vzhodno-evropskih »bratsko socialističnih« odnošajev. Ti napadi jasno dokazujejo, da ni bila Jugoslavija nikdar tako dosledno izkoriščana od francoske, nemške, angleške ali ameriške trgovine kakor je bila v zadnjih štirih letih od Sovjetov. Izgleda, da so Sovjeti odnesli skoraj vse jugoslovanske državno premoženje.

Preusmeritev jugoslovanskega gospodarstva

Jugoslovanski komunisti so sprva nameravali spremeniti poljedelsko in nazadnjaško državo v močno industrijsko zgradbo. Naenkrat pa so se zavedli, da namerava Sovjetska zveza pustiti Jugoslavijo na njeni nizki, poljedelski stopnji, medtem pa razlasi vse njene surovine za izključno ruske potrebe.

Tito je bil prisiljen vpoklicati 600.000 kmečkih fantov na delo v rudnike, uporabljajoče ruske suženjske delovne metode. ZSSR je zahtevala, da se jugoslovanske surovine izdelujejo drugod brez kakšne zamenjave v blagu ali izdelkih.

To je bilo združeno z izgubo skoro vseh njenih predvojnih zahodnih tržišč. Pred vojno je bilo skoro trideset njene trgovine navezane na zahodne države, posebno še na Anglijo in Združene države. Rusija ni storila ničesar, da odpomore tej izgubi, in njene brezobzirne metode po vojni so nadalje pripomogle k uničenju jugoslovanskega gospodarskega življenja.

Na ta način je bil agrarni položaj v Jugoslaviji hudo prizadet. Kruha in mesa je sedaj presneto malo v zalogi.

Narodnostno vprašanje

Narodnostno vprašanje je bilo vsekakor glavno orodje proti Titu. Ko je bilo na komunističnem kongresu v Bolgariji ukazano, naj se pospeši protititova ofenziva, so dobili Macedonci, Albanci in tržaški komunisti posebno pobudo. Sporazum Dimitrov-Tito za balkansko zvezo, sklenjen pred dve leti na Bledu, je bil opuščen.

Nova kremelska linija zahteva šibko Jugoslavijo in močno Bolgarijo. Tu sledi Stalin pravilo, ki je starejše od boljševizma, še iz časa carja, ki se je zavzemal za »veliko Bolgarijo«, ki pa jo je onemogočil Disraeli v Sv. Stefanu leta 1878. Ta oživljena večja Bolgarija bi bila podprta z ustanovitvijo makedonske države, v katero bi vključili sedanjo makedonsko ljudsko republiko, sestavno državo Titove Jugoslavije. Vrhutega je obljubila Moskva Makedoncem še veliko morskoprstnišče Solun v Grčiji.

Makedonska faza moskovske strategije se je začela takoj, ko je lanskega junija Kominterni obtožil Tita. Bolgarska vlada je takoj izgnala iz Pirina (bolgarska Makedonija) vse jugoslovanske makedonske učitelje in zaprla pro-jugoslovanske bolgarske knjigarno. Seveda je bolgarska vlada razglasila, da namerava Tito priključiti makedonski Pirin.

Jugoslavlani so odgovorili z obtožbo Dimitrova, da zatira pirin-ske Makedonci in jim zabranjuje njihov jezik v šolah in javnih uradih. Ko je dal Tito Makedoncem avtonomno republiko v Jugoslaviji, je vpeljal njihov jezik v federativno upravo, enakovredno srbohrvaščini in slovenščini.

Borba za Makedonijo ima svoj odmev med grškimi komunisti. Bojijo se zgube severne Grčije, posebno pa še Soluna, kar bi stransko prizadelo njihove šanse v notranjščini. Poleg tega jih pa strši možnost slovanske federacije po Stalinovem vzorcu. Pravičje, da je vzrok Markosovega padca njegova odločna opozicija proti takim načrtom. Dasiravno je bila Grčija pripravljena, da se pridruži balkanski zvezi, vendar nasprotuje vsakršnemu slovanskemu gospodarskemu bloku, ki bi zamogel škodovati njeni nacionalni varnosti. Titova herezija se širi po vseh Stalinovih dominijih.

Notranjepolitični položaj

V notranjščini ni lahka situacija. Na Hrvaškem, kjer ni bilo protisrbsko čustvo še nikoli pomirjeno, so zbudili zadnji protikataloški procesi močna nacionalna čustva. Mnogo obtožencev je izjavilo, da se bojujejo za Kristusa in za narodnostno neodvisnost katoliške Hrvaške.

V Crni gori netijo Sovjeti prastare ruske simpatije. Posledica tega je, da se nahaja na stotine črnogorskih komunistov v zaporih.

Ideja »Velike Bolgarije« povzroča velik strah v Srbiji. Tudi makedonski komunisti odprto napadajo Dimitrova in njegov sovjetski plan za odcepitev Makedonije.

ministri držav-članice bodo sestavljali poseben ministrski odbor.

V Evropski svet bodo povabili vsako državo, ki je voljna sodelovati v njem po duhu ustave. Zdj prosita za sprejem Grčija in Turčija. O njuni prošnji bo odločal ministrski odbor. Na splošno sodijo, da bodo ti državni sprejeli v novo evropsko skupnost.

Delo za osvoboditev Evrope

Protikomunistični begunci iz 13. držav za železnim zatorom so imeli prejšnji teden veliko zborovanje v New Yorku.

Sestanka se je udeležilo nad 50 političnih pravkov, med njimi bivši rumunski ministrski predsednik Radescu in bivši poljski ministrski predsednik Mikolajczyk.

Sprejeli so skupno izjavo, v kateri se obvezujejo, da bodo združeni delovali za osvoboditev svojih narodov.

Izrazili so željo, da bi ta enotnost ostala tudi po osvoboditvi. Tako bi lahko ti naredi živeli združeni in v miru po črki in duhu Atlantske listine in v soglasju z velikimi cilji organizacije Združenih narodov.

Radescu je imel govor, v katerem je med drugim izjavil, da so Trumanova doktrina, Marshallov gospodarski načrt in Atlantska obrambna pogodba spet vzgale v dušah evropskih tlačanih narodov nov žarek upanja.

Spanska zmaga v Združenih narodih

Politični odbor Združenih narodov je odobril predlog, katerega so dali Peru, Brazilija, Kolumbija in druge južnoameriške države glede španskega vprašanja. Po tem predlogu bo vsaka država dobila proste roke glede diplomatskih odnošajev s Francovo Španijo. Za predlog je glasovalo 25 zastopnikov, proti 16, 16 pa se jih je vzdržalo glasovanja. Med tistimi, ki so se glasovanja vzdržali, so zastopniki Združenih držav, Velike Britanije in Kitajske.

Politični odbor bo omenjeni predlog dal v odobritev glavni skupščini Združenih narodov, kjer bo potrebna dve tretjinska večina za njegov sprejem.

Stalin je kriv za balkansko tragedijo

To je tragedija, ki jo je Stalin prinesel Balkanu. Ponovno in zopet, da bi samo marksizem-leninizem-stalinizem mogel streti neznanatni nacionalizem ter prinesiti mir in blagostanje izčrpanemu Balkanu, nastopa sedaj Stalin z večnim sodom smodnika, pripravljenem, da eksplodira ob najmanjšem znaku.

Napredni balkanski narodi so vsi po končani turški nadoblasti ganjali lepe sanje, da vzpostavijo zvezo suverenih in neodvisnih držav na tem s krvjo prepojenem ozemlju. In svoj čas so južni Slovani še posebno mislili, da se njih sen uresniči, ko je bila majka Kusa zadosti močna, da bi prevzela vodstvo. Stiri leta kremelske politike so pokazala popolno nesposobnost Sovjetov, da razrešijo zamotan balkanski problem.

Nasprotno, obubožali so kraje, ki niso bili nikdar bogati, in sedaj po mežikujejo odobrločje, ko grozi strašna in neumljena državljanska vojna na nesrečnejšem kotu Evrope.

Zapad in Jugoslavija

Ce mora Stalin uničiti Titovo nacionalno herezijo, je Zahod poklican, da nastopi aktivneje v trdem, a naglem razvoju. Iz Grčije in Italije imajo zavezniški odprti dostop v Jugoslavijo.

Ce mora Rusija vreči Tita s tem, da dá svoji čredi satelitov prosto roko do Jugoslavije, imajo zahodni zavezniški redko priliko, da pomagajo jugoslovanskemu ljudstvu, da konča z internacionalnim in nacionalnim komunizmom. Diplomacija in pretkana politična strategija sta potrebni bolj kot orožje. Zahod mora nuditi Jugoslaviji močnejši program, kot ga ji je nudila Rusija. Ruska politika ni bila zavržena samo od nekdanjih Stalinovih privržencev, jugoslovanskih komunistov, ampak od jugoslovanskega ljudstva.

Titova Jugoslavija ne more obstojati kot tretji svet v tej nasprotujoči si dvo-svetovski geografiji. Ce Sovjetska zveza ni zmogla pripraviti Tita na kolena in bi se ideološka vojna spremenila v vojno z orožjem, naj Zahod — po Združenih narodih in drugih ustanovah zahteva takojšnjo intervencijo na Balkanu in ne da Sovjetom zopet prilike, da si popolnoma podvržejo balkanske narode.

16. in 17. aprila t.l. so se zbrali na 1. redno skupščino v Londonu delegati članstva Slovenske pravde v Vel. Britaniji in zastopniki članstva v drugih državah, kjer se nahajajo slovenski emigranti.

Zasedanje je bila prava manifestacija mlade slovenske miselnosti, ki se očituje že iz ustanovne izjave te organizacije. Po podanih poročilih z organizacijskega, kulturnega in socialnega področja je razvidno, da so načela Slovenske pravde že dokaj globoko pronicnili v slovensko javnost in da je delovanje obrodilo lepe uspehe, čeprav so jasne vse težave, ki se postavljajo na pot pokretu, ki zagovarja premostitev osebnih in strankarskih trenj v slovenski emigraciji in nakazuje pot strpnosti, sodelovanja in vidnega delovanja v korist našega naroda, za njegovo nacionalno in socialno svobodo na demokratičnih in krščanskih načelih.

Sprejeta je bila resolucija, ki poziva na čimprejšnjo reorganizacijo sedanje Slovenske narodne odbora, da bi tako postal resnično življenjski in s tem dal moralno zaščeno našemu narodu v domovini za njegovo sedanje trpljenje. Resolucija pozdravlja junaka zadržanje protikomunističnih Slovencev v domovini in izraža neomajno voljo vztrajati na naših zahtevah po slovenski Koroški, Primorski in Trstu.

Z zasedanja so bili poslani pozdravi predsedniku SNO g. dr. Mihi Kreku, Slovenski demokratiški zvezi in narodu v domovini.

Skupščina „Slovenske pravde“ v Londonu

16. in 17. aprila t.l. so se zbrali na 1. redno skupščino v Londonu delegati članstva Slovenske pravde v Vel. Britaniji in zastopniki članstva v drugih državah, kjer se nahajajo slovenski emigranti.

Zasedanje je bila prava manifestacija mlade slovenske miselnosti, ki se očituje že iz ustanovne izjave te organizacije. Po podanih poročilih z organizacijskega, kulturnega in socialnega področja je razvidno, da so načela Slovenske pravde že dokaj globoko pronicnili v slovensko javnost in da je delovanje obrodilo lepe uspehe, čeprav so jasne vse težave, ki se postavljajo na pot pokretu, ki zagovarja premostitev osebnih in strankarskih trenj v slovenski emigraciji in nakazuje pot strpnosti, sodelovanja in vidnega delovanja v korist našega naroda, za njegovo nacionalno in socialno svobodo na demokratičnih in krščanskih načelih.

Sprejeta je bila resolucija, ki poziva na čimprejšnjo reorganizacijo sedanje Slovenske narodne odbora, da bi tako postal resnično življenjski in s tem dal moralno zaščeno našemu narodu v domovini za njegovo sedanje trpljenje. Resolucija pozdravlja junaka zadržanje protikomunističnih Slovencev v domovini in izraža neomajno voljo vztrajati na naših zahtevah po slovenski Koroški, Primorski in Trstu.

Z zasedanja so bili poslani pozdravi predsedniku SNO g. dr. Mihi Kreku, Slovenski demokratiški zvezi in narodu v domovini.

Slovinci in Slovenke!

V nedeljo 15. t.m. ob 16.30 uri priredi volivni odbor Slovenske narodne liste za Trst volivno zborovanje v Bazovici na travniku nasproti gostilne Leban - za SDZ po govoril g. dr. Agneletto, za SKSZ g. ing. Sosič Milan.

Avtobus v Bazovico vozi iz Trsta ob 12.30 in 14.30 uri. Povratek ob 20. uri.

Slovenec bo volil Slovenca! Zato v nedeljo vsi v Bazovico!

7. MAJA: Tudi pred polnočjo, še na četrto obletnico zavezniške zmage, je ustavodajna skupščina v Bonnu sprejela novo nemško ustavo. 52 članov skupščine je glasovalo za sprejem, 12 pa proti njemu.

Ustava je po sodbi Nemcev samih ena najnaprednejših na svetu. Stavili so jo po vzorcu ameriške in angleške. Steje 140 členov, po katerih so zavarovane vse osnovne človeške pravice. Napadalo vojno označuje za nezakonito.

Ustava določa, da se bo nova nemška država imenovala »Nemška zvezna republika«, ki bo urejena na demokratični, socialni in zvezni podlagi. Njena zastava bo črna-rdeče-rumena, kakor zastava weimarske republike pred Hitlerjem.

Predsednika nove zvezne nemške države bo volila zvezna zbornica, ne ljudstvo naravnost. Nemška zvezna republika bo štela 46 milijonov prebivalcev. Vzhodna področja, ki jih imajo zdaj zasedena Sovjeti, niso vključena vanjo.

Prve volitve po novi ustavi bodo razpisali v kratkem, do 15. julija pa bodo sestavili tudi že novo zvezno vlado.

Ustavo morajo potrditi še zahodni vojaški upravniki Clay, Robertson in Koenig, nakar jo bodo začeli takoj izvajati.

Naglo sprejetje ustave za novo nemško državo je treba pripisovati največ prizadevanjem zahodnih držav, ki hočejo imeti v rokah močne karte za bližnja pagajanja s Sovjetsko zvezo.

Združene države, Velika Britanija, Francija in Sovjetska zveza so namreč 4. maja sklenile sporazum, da bodo Sovjeti 12. maja odpravili zaporo nad Berlinom, zavezniški svoje prometne in trgovinske omejitve proti sovjetskemu zasedbenemu področju v Nemčiji in da se bodo zunanji ministri štirih velesil 23. maja znova sešli v Parizu. Tam bodo razpravljali o vseh spornih vprašanjih, ki so doslej ovirale obnovo mira na svetu.

Zahodne države so pogajanja sicer sprejele, niso pa voljne Sovjetom popustiti v nobenem načelnem in življenjsko važnem vprašanju.

V ameriškem zunanjem ministrstvu z vsa naglico pripravljajo vse potrebno za skupen in enoten nastop treh zahodnih velesil na teh novih pogajanjih. Tak nastop je potreben, ker pričakujejo, da bo Sovjetska zveza prišla s hudimi zahtevami.

Zahodne sile so odločene, da u-

„Nemška zvezna republika“ ustanovljena

kot uvod v nova pogajanja med štirimi veles. v Parizu

8. maja, tik pred polnočjo, še na četrto obletnico zavezniške zmage, je ustavodajna skupščina v Bonnu sprejela novo nemško ustavo. 52 članov skupščine je glasovalo za sprejem, 12 pa proti njemu.

Ustava je po sodbi Nemcev samih ena najnaprednejših na svetu. Stavili so jo po vzorcu ameriške in angleške. Steje 140 členov, po katerih so zavarovane vse osnovne človeške pravice. Napadalo vojno označuje za nezakonito.

Ustava določa, da se bo nova nemška država imenovala »Nemška zvezna republika«, ki bo urejena na demokratični, socialni in zvezni podlagi. Njena zastava bo črna-rdeče-rumena, kakor zastava weimarske republike pred Hitlerjem.

Predsednika nove zvezne nemške države bo volila zvezna zbornica, ne ljudstvo naravnost. Nemška zvezna republika bo štela 46 milijonov prebivalcev. Vzhodna področja, ki jih imajo zdaj zasedena Sovjeti, niso vključena vanjo.

Prve volitve po novi ustavi bodo razpisali v kratkem, do 15. julija pa bodo sestavili tudi že novo zvezno vlado.

Ustavo morajo potrditi še zahodni vojaški upravniki Clay, Robertson in Koenig, nakar jo bodo začeli takoj izvajati.

Naglo sprejetje ustave za novo nemško državo je treba pripisovati največ prizadevanjem zahodnih držav, ki hočejo imeti v rokah močne karte za bližnja pagajanja s Sovjetsko zvezo.

Združene države, Velika Britanija, Francija in Sovjetska zveza so namreč 4. maja sklenile sporazum, da bodo Sovjeti 12. maja odpravili zaporo nad Berlinom, zavezniški svoje prometne in trgovinske omejitve proti sovjetskemu zasedbenemu področju v Nemčiji in da se bodo zunanji ministri štirih velesil 23. maja znova sešli v Parizu. Tam bodo razpravljali o vseh spornih vprašanjih, ki so doslej ovirale obnovo mira na svetu.

Zahodne države so pogajanja sicer sprejele, niso pa voljne Sovjetom popustiti v nobenem načelnem in življenjsko važnem vprašanju.

V ameriškem zunanjem ministrstvu z vsa naglico pripravljajo vse potrebno za skupen in enoten nastop treh zahodnih velesil na teh novih pogajanjih. Tak nastop je potreben, ker pričakujejo, da bo Sovjetska zveza prišla s hudimi zahtevami.

Zahodne sile so odločene, da u-

resničijo vse dosedanje načrte glede Zahodno-nemške zvezne države. Dalje bodo zahtevale, da morajo Sovjeti odpraviti vse ovire, ki preprečujejo redne gospodarske zveze med vzhodno in zahodno Nemčijo.

Ker se Amerika, Velika Britanija in Francija v vseh važnih vprašanjih, ki se tičejo Nemčije, povsem strinjajo, bo Sovjetska zveza v Parizu naletela ne na skupino sprtnih držav, marveč na enotno in neomajno voljo vseh treh zahodnih velesil.

Da bo to res, nam pričajo izjave zahodnih državnikov. Tako je n. pr. britanski zunanji minister Bevin v zbornici poudaril, da bodo zahodne velesile obdržale na konferenci zunanjih ministrov svoje odločno stališče, ki je privedlo do preklica sovjetske zapore v Berlinu.

»Ce bomo v Parizu dosegli sporazum«, je govoril Bevin, »bo ta sporazum temelj za bodočo mirovno pogodbo. Ključ do mira na svetu je mir v Evropi. Pri tem pa spet igra najvažnejšo vlogo ureditev nemškega vprašanja, če hočemo, da Evropo spravimo na pravo pot.«

Visoka ameriška osebnost je izjavila agenciji »United Press«, da Združene države ne bodo sprejele morebitnega sovjetskega predloga za umik zavezniških zasedbenih čet iz Nemčije. Ameriške zasedbene sile nameravajo ostati v Nemčiji za daljšo dobo.

Zahodne velesile so že poslane svoje zastopnike v Pariz, kjer bodo preučili stališče, ki ga bodo zavzele na konferenci zunanjih ministrov.

Zdi se, da bo Sovjetska zveza na konferenci načela naslednja vprašanja: vprašanje o zedinjenju Nemčije, o vojni odškodnini, o sovjetski soudeležbi pri nadzorstvu nad Porurjem, o avstrijski mirovni pogodbi ter o umiku vseh zasedbenih čet iz Nemčije in Avstrije.

Izredni ameriški veleposlanik, dr. Jessup, je dopotoval v Pariz 13. maja. Pri razgovorih med štirimi zunanjimi ministri bo Jessup glavni tajnik ameriškega zunanjega ministra Achesona. On ima največ zasluge, da so se pogajanja med Sovjeti in Združenimi državami za odpravo berlinske zapore končala z uspehom. Z njim bo prišel v francosko prestolnico tudi Charles Bohlen, glavni strokovnjak ameriškega zunanjega ministrstva za sovjetske zadeve.

Jessup in Bohlen bosta v Parizu pripravila vse potrebno za skupen nastop zahodnih velesil pri pogajanjih s Sovjeti.

Obsodbe redovnikov v Sloveniji

Komunistično ljudsko sodišče v Ljubljani je obsodilo sedem jezuitov na kazni od dveh do dvanajst let zapore. Med obsodenci sta superior jezuitske samostana v Ljubljani, pater Lederbach, ter pater Ivan Javh, ki je bil v letih 1943-44 v Gorici.

Ljudsko sodišče je patre obtožilo, da so pomagali redovnikom pri begu iz Jugoslavije v tujino ter da so imeli stike z Vatikanom.

Razen tega je patra Javha obtožilo, da je v letih 1943-44 vodil slovensko Katoliško akcijo v Gorici ter da je bil sovražnik komunističnemu režimu. Obsodilo ga je na devet let zapore. Patru Koncilija pa je sodišče dalo šest let zapore zato, ker je leta 1943 vodil papeževga odposlanca po Ljubljani.

Ljudsko sodišče v Novem mestu je obsodilo na zaporne kazni od dveh do petih let štiri redovnice iz Smihela, katere so komunisti obtožili izdajstva med vojno.

Jezuite in redovnice so obsodili zato, da so jim lahko zaplenili samostana v Ljubljani in Novem mestu. Ce bi bili res krivi česa, kar jim očita obtožnica, ne bi bili s sodbo čakali štiri leta po koncu vojne!

S tiskovne konference pri conskem predsedništvu

VPRASANJE »DEMOKRACIJE«: »Ukaz v pogledu vzpostavljanja poitalijancenih primkov v prvotno obliko določa, da morajo vse osebe, ki hočejo priti do svojega slovenskega primka, predložiti poleg drugih listin (namreč krstnega lista) tudi dekret, s katerim je bil njihov primke oblastno spremenjen. Večina prizadetih oseb nima tega dekreta, ker so ga ali izgubili ali uničili, ali pa tudi iz razloga, ker dekreta niso nikoli dobili, ker so jim primke »breve manu« uradno spremenili, ne da bi jih sploh o tej zadevi zaslišali in ne glede na to, če so spremembo primka sprejeli na znanje ali ne.

Kako naj torej postopajo osebe, ki niso v posesti zahtevanega dekreta? Ali ne bi bilo umestno, da bi se z ukazom pooblastilo consko predsedništvo, naj prizadetim osebam uradno priskrbi manjkajočo listino?

(Vprašanje smo 14. aprila prav za prav predložili tiskovnemu uradu ZVU, ki je pa isto uradno odstopilo tiskovnemu uradu conskega predsedništva.)

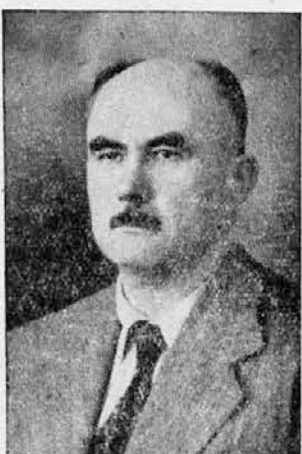
ODGOVOR: Predvsem ni točno, da ne bi bili dekreti o uradni spremembi primkov dostavljeni prizadetim osebam. Kakršna koli sprememba primkov, bodisi na prošnjo ali uradno, je bila izvršena na podlagi dekreta, katerega so vedno dostavili prizadeti osebi. Vsekakor pa ima vsaka občina prepise vseh dekretov in zato more vsaka oseba, ki je dekret izgubila, istega zahtevati v overljenem prepisu pri pristojnem občinskem uradu.

V NEDELJO VOZIJO V BAZOVICO IZREDNI AVTOBUSI OD 14. URE DALJE VSAKE POL URE Z AVTOBUSNE POSTAJE. CENA VOZNJE 70.— LIR.

Tvoja narodna dolžnost: 12. in 19. junija - voli slovensko!

Kdo so naši kandidati?

Nosilec liste v Trstu

Dr. JOSIP AGNETTO je rojen 8. nov. 1884 v Trseku na Koprčini od kmečkih staršev. Italijanski priimek je prinesel pred 300 leti v slov. vas Trsek, njegov prednik iz Furlanije. Gimnazijo je študiral v Ljubljani, pravne vede na dunajski univerzi in trgovske vede na dunajski Eksportni akademiji. Ze kot dijak se je udeleževal v javnem življenju. 1906 je bil tajnik slov. akadem. društva »Slovenija« na Dunaju, 1907-1908 podpredsednik ferialnega akadem. hrv.-slov. društva »Istria«, 1908-1909 predsednik »Kluba hrv. in slov. akademikov« na Dunaju. Kot odvetniški koncipijent v Pazinu je bil tajnik »Kluba za prosveto« in podpredsednik pazinske »Citilnice«. 1911 kot tajnik Hrv.-slov. političnega društva za Istro je uspešno vodil državnozbornske volitve v Istri za dunajski parlament. Jeseni 1913 je prišel v Trst.

in 1914 je bil izvoljen za predsednika »Narodne delavske organizacije«, ki ji je načeloval do konca 1915, ko je moral v vojsko. 1919 je postal predsednik »Slov. dramskega društva« (Tržaškega gledališča) v Trstu, ki je delovalo do požiga Narodnega doma.

V Trstu se je posvetil organizaciji slov. in hrv. združništva na Primorskem. 1921 je ustanovil »Združno zvezo« v Trstu, ki ji je načeloval do razpusta s strani fašističnega režima 1929. leta. Od 1923 do avgusta 1940 je bil podpredsednik »Tržaške posojilnice in hranilnice«.

12. junija 1940 je bil interniran kot nasprotnik fašizma. V Trst se je vrnil julija 1945.

S svojimi temeljitimi razpravami o gospodarskih problemih, posebno o slov. gospodarstvu, je sodeloval v raznih gospodarskih in socialnih revijah kakor: »Naši zapiski« v Ljubljani, »Vedra« v Gorici, »Socialna matica« v Gorici, »Prosvijeta« v Pazinu, v »Edinosti« in za časa fašizma v »Jadranskem almanahu«, v več letnikih revije »Luča« in drugih publikacijah, kjer je kritično predočeval gospodarsko propadanje slov. in primorskega gospodarstva pod fašizmom. Tekom internacije je napisal pravico »Denarno-financijska politika od prve do druge svetovne vojne«, ki je izšla jeseni 1944 v listu »Bazovica« v Kairu.

Tudi kot pravnik je sodeloval pri raznih slovenskih in italijanskih revijah vse do svoje internacije.

V začetku 1947 je prišel z malim številom poštovovalnih in pogumnih mož slov. demokr. gibanja, ki se je povežalo v »Slovensko demokratsko zvezo«.

Slovenska narodna lista za nabrežinsko občino

Volivni znak „Lipova vejica s helebardo“

»Slovenska narodna lista« pod okriljem Slov. dem. zveze bo stranka vseh združenih Slovencev naše občine. Vsi zavedni Slovenci bodo šli na volišče, da izvolijo v naš občinski svet res ljudi, ki so znani vsem občinarjem kot poštenjaki. Saj se gre v prvi vrsti za občinsko gospodarstvo. Kdor ni v lastni hiši dober gospodar, tudi na občini ne more biti dober vladar, je star kraški rek. Tega pregovora se bodo držali vsi naši volivci in volili bodo za »Slovensko narodno listo«. Naše slovensko drevje je bila vedno lipa. Mi, Slovenci, se lipi ne izneverimo. Zraven lipe bo tudi tržaški grb. Kaj je lepšega kot znak, ki jasno izpričuje, da hočemo biti in ostati Slovenci in sicer tržaški Slovenci na Svobodnem tržaškem ozemlju.

Kandidati »Slovenske narodne liste« so sledeči:

1. TERCON Josip, trgovec, Nabrežina, 124
2. KRALJ Oto, uradnik, Nabrežina Kamnolom, 56
3. TERCON Ivan, kmet, Mavhinja, 42
4. LEGISA Jožef, kmet, Devin, 5
5. LEGISA Franc, kamnosek, Sesljan, 48
6. KRALJ Jožef, kmet, Slivno, 9
7. LUPINC Alojzij, kmet, Praprotni, 11
8. ANTONIC Ivan, kmet, Cerovlje, 34
9. BLAZINA Emilij, delavec, Vižovlje, 8

10. LEGISA Mirko, kmet, Medjivas, 15
11. RADOVIC Mirko, kmet, Nabrežina, 67
12. ZUZEK Franc, kmet, Mavhinja, 27
13. GABROVEC Ivan, delavec, Sesljan, 12
14. PETELIN Alojzij, obrtnik, Nabrežina Postaja, 9
15. REBULA Ladislav, kmet, Sempolaj, 33
16. PERTOT Lambert, bolničar, Nabrežina, 88
17. PERTOT Adolf, delavec - organist, Nabrežina, 177
18. KRALJ Marija, zasebnica, Slivno, 26
19. PEČIKAR Ivan, mehanik, Devin, 74
20. PLESNICA Kazimir, delavec, Sempolaj, 39

Volivci in volivke! Primerjajte kandidate naše »Slovenske narodne liste« s kandidati drugih strank! Sodbe se ne bojimo! Ze imena, ki jih ta lista vsebuje, so Vam jamstvo, da želimo imeti občinski svet, ki bo res vreden tega imena.

Slovenci! Slovenke! Ne pozabite, da Vas je rodila slovenska mati. Ne pozabite, kaj ste dolžni lastni materi! Kdor mater zavre, sebe zavre, kdor sebe zavre ni mož, ni človek. Zato naj gre od ust do ust, od hiše do hiše:

Vsi Slovenci skupno na volišče, za skupno listo Slovencev!

Volivni odbor »Slovenske narodne liste« za občino Devin Nabrežina, dne 7. maja 1949.

Socialni čut komunističnih soprotnikov

Poznam nekaj »ofarskih« veljav, ki na »masovni« sestankih, pa tudi v gostilnah, na cesti in kjer koli, razlagajo preplašenemu narodu dobroto komunističnega raja. Eden takih kalinov, ki je premožen trgovec, je postal v neki vasi obče spoštovani predsednik Osvobodilne fronte. Mož je silno domišljav in misli, da je ne le predsednik »senarodne« organizacije, pač pa tudi prvi izobraževalec v vasi. Dosegel je, da ga »masa« z velikim spoštovanjem gleda in posluša njegove pridige o dobrotah, ki se cedijo onstran meje. Udriha neusmiljeno po kapitalisti, ki izkorišča ubogo ljudstvo. Od svojega velikega bogastva pa ne bi dal niti drobtinice. Iz njegovega rejenega mošnjička ne pade nobena lira v dobre namene. V svojem »lakomnem idealizmu« misli možakar, da bo lahko tudi v kolhozu ohranil svoj položaj. Taka je — mislim — približna slika tudi drugih soprotnikov.

Naše ljudstvo, posebno ob meji, se je že davno prepričalo, da je onstran meje v izobilju le udarniško delo, o dobrotah pa niti govora, še manj o svobodi. Tisti redki, ki še poslušajo »korana« brez čutnih soprotnikov, bodo tudi spregledali, saj je socialni čut teh ko-

ristolovcev mnogo pod moralo samih kapitalistov. Ti ljudje skušajo slovensko demokratsko gibanje prikazati »masi« kot prebrisano zvijačo anglo-ameriškega kapitalizma, čeprav so prepričani, da je to debela laž. Dobro vedo, da demokratično gibanje ne razpola za denarjem in ne kupuje ljudi, ki naj bi bili priklenjeni ob jasti, enako kot kupljeno živino. Demokrati so ljudje zdravega razuma, ki niso navezani niti na Rim niti na Moskvo, ali kamor koli. Borijo se nesebično iz — idealizma — za skupne koristi našega naroda.

Pri Osvobodilni fronti in kominformističnem okrog »Dela« se pa trudijo s »fratelancov«, ker jih je sram biti Slovenci - narodnjaki. Najrajši bi se imenovali »Triestini«, ker jim je italijanska govornica bolj sladka. To je posledica poveljne komunistične vzgoje, ko so na »masovnih« sestankih vseprek govorili le v italijansčini. To krasno vzgojo zdaj že sami plačujejo, ker mladina ne zna brati komunističnih glasil »Primorskega dnevnika« in »Dela«, starejši ljudje, — ki to znajo —, niso zgrajeni, mlajši pa sežejo rajši po »Demokraciji«. Kdor drugim jamo kopije — sam vanjo pade!

Kratek oris poljedelstva in gozdarstva na Svobodnem trž. ozemlju

Poljedelstvo in gozdarstvo na Tržaškem je v zadnjih 10. letih doživelo nekaj bistvenih izprememb in zato bomo skušali na kratko opisati preteklo in sedanje stanje obeh panog, saj je posebno poljedelstvo eden izmed glavnih, čeprav skromnih virov dohodkov za Slovence na Svobodnem tržaškem ozemlju.

1) POLJEDELSTVO

Poljedelstvo našega kraja je, kot vsi vemo, bistveno različno od poljedelstva, kot ga pojmujejo po navadi v Evropi. Obdelovanje zemlje je na krasu na splošno malo donosno gospodarsko dejstvo, vendar v naš kmet črpa skromen dohodek iz svojih ograd in njiv. le tam, kjer so v bližini večji naseljeni kraji in mesta, kamor lahko prodaja svoje prideleke, ne da bi moral šele plačevati posrednika.

Pred zadnjo svetovno vojno je poljedelec na Tržaškem obdeloval svojo zemljo na način kakor poprej že desetletja in vrsto pridelkov je določalo povpraševanje na več ali manj svobodnem trgu in seveda s tem v zvezi cene. Naš kmet iz bližnjega tržaškega zaledja je prideloval predvsem zelenjavo, sadje in vino, razen tega pa se je pečal tudi z živinorejo in mlekarstvom. Svoje poljske, vinogradniške in živinorejske prideleke je prodajal večinoma v Trst, razmerje med količino posameznih pridelkov pa so določala tla in rentabilnost.

Z izbruhom vojne so se pojavile prve spremembe v dotedanjem obdelovalnem ravnanju. Občutno se je spremenilo razmerje v obdelovalni površini kmetijstva in vinogradništva. Leta 1938 je bilo na ozemlju sedanega STO-ja 2346 ha njiv in vrtoev ter 1597 ha vinogradov. Leta 1945 se je kmetijska površina za malenkost zvišala na 2493 ha, površina vinogradov pa je padla na 1256 ha. Vendar te površinske številke ne povedo nič bistvenega. Mnogo važnejša je količina pridelkov in tukaj vidimo, da je bilo nazadovanje izredno resno. Tako so kmetje na ozemlju sedanega STO-ja pridelali leta 1938 skoro 20 tisoč stotov žita, leta 1945 pa le 5 tisoč stotov. Pridelki zelenjave je padel od 90 tisoč stotov v letu 1938 na 42 tisoč stotov v letu 1945. Pridelki grozdja in sadja od 94 tisoč stotov na 38 tisoč stotov. Prav občutno je bilo v tem času tudi nazadovanje v živinoreji in mlekarstvu. Število glav goveje živine se je zmanjšalo od 7302 (v letu 1938) na 3973 (v letu 1945), število prašičev je padlo celo od 3334 na 1734. Tudi v mlekarstvu je padec izreden: v

letu 1945 je bil pridelek mleka za več kot eno tretjino manjši od onega v letu 1938.

Vzroki za nazadovanje pridelka v poljedelstvu in živinoreji so nam znani: pomanjkanje delovnih moči, pomanjkanje gnojil, stalne revizije italijanske, nemške in komunistične soldateske. Pri vinogradništvu pa se je očitno poznalo pomanjkanje škroplilnih snovi, modre galice itd. V poljedelstvu je bilo na razpolago vedno manj vprezne živine, saj so vojaške revizije najobutnejše zadele ravno živino, vzporedno z zmanjšanjem glav živine je padel tudi pridelek mleka.

Propadanje poljedelstva, živinoreje in vinogradništva na STO-ju je doseglo najglobljo točko leta 1945. Od tedaj pa se je stanje pričelo spet popravljati. Mnogo je k izboljšanju položaja našega poljedelja pripomogla Zavezniška vojaška uprava in tukaj naj omenimo le podpore, ki so je bili deležni naši kmetje za nabavo strojev in živine. Vojna je težko prizadela naše vasi in danes vidimo številna poslopja že obnovljena, čeprav je treba še mnogo storiti. Treba pa je poudariti, da bi obnova našega poljedelja mogla še mnogo bolj uspeti, če bi Slovenci bolj aktivno sodelovali pri vseh delih. Danes smo si vsi svesti, kam je tržaške Slovence pripeljala nesrečna komunistična politika nezadovoljanja z zavezniškimi oblastmi.

Da se povrtno k številkam: do konca leta 1948 se je kmetijska proizvodnja na Tržaškem temeljito zvišala. V letu 1948 je naše ozemlje pridelalo približno: 15 tisoč stotov žita, 100 tisoč stotov zelenjave, 100 tisoč stotov sene in slame (radi izredno ugodnega vremena), 75 tisoč stotov sadja in grozdja. Tudi pridelek mleka se je nekoliko zvišal, čeprav še ni dosegel količine iz leta 1938.

Kot vse kaže smemo upati tudi v bodoče na novo izboljšanje položaja. Izjav odgovornih osebnosti in iz podatkov naših oblasti ter Uprave za gospodarsko sodelovanje (ECA) moramo povzeti, da pri obnovitvenem delu Svobodnega tržaškega ozemlja ne bodo pozabili na potrebe našega kmetijstva.

Neobhodno pa je potrebno, da se Slovenci sami začnemo malo bolj zanimati za naše lastne koristi in da sodelujemo kjer je to potrebno. Potrebni so pametni in utemeljeni predlogi in kdor jih ima, naj jih predloži pristojnim krogom.

(prihodnjič nekaj o našem gozdarstvu)

Slovenec in Slovenke občine Devin - Nabrežina!

Bliža se dan, ko bomo morali pokazati celemu svetu, da slovenski narod na tem ozemlju še ni izumrl, da še živi, a ima tudi jednako voljo še živeti.

Zato bratje vaščani, položite svojo roko na srce, ter vprašajte se kot ste in kam spadate, ter s to mislijo pojdite na volišče. Ne pustite se zapeljati od lažnih propagand, katera napenja danes vse svoje strune, da bi narod plesal kot oni godejo. Sopirajo usta, napenjaajo prsa, objubljajo same gradove, dejstva pa do danes še ni videti nobenega. Hoteli bi nas zaslužniti, da bi postali lačni, raztrgani in boji, potem bi se oni sopirili, a zraven bi si še namazali stolčke s čevljarso smolo tako, da bi jim ne odpadli niti tedaj, ko bi po poti hodili.

Bliska se in grmi, črni oblaki se vedno bolj kopičijo, hočejo nas ustrašiti, ugrabiti nam svetli žarek ustajajočega sonca, a je že prepozno. Ta naš žarek je že na varnem in kakor ga prej ni bilo mogoče zatreti, tako ga tudi sedaj ne iztrgajo več. Ne bojimo se več ne bliska ne groma, naše oči gledajo smelo in pogumno naprej, a naše glave nosimo pokoncu.

Kmalu bo prišel trenutek, ko se

bo treba odločiti, tedaj sestra, brat pojdi in oddaj svoj glas za naš narod, kateri mora živeti, kot svobodni narodi na svetu! Ne e-noburna zastava, kot vsi pravi demokratiški narodi, h o č e m o tudi mi z našo čisto trobojnico ščititi svoje narodne pravice.

Slovenska narodna lista z značilno lipovo vejico naj bo simbol vseh demokratiških Slovencev!

Zaveden slovenski delavec Nabrežina, dne 7. maja 1949.

Slovenski delavec!

Slovenski kmet!

Slovenski obrtnik!

Slovenski razumnik!

Če hočeš živeti kot Slovenec in človek, ne kot suženj Moskve ali koga drugega, potem voli slovensko!

Pismo iz Pariza

Pariz, konec aprila 1949.

Ceprav je nekdanja veličina Francije zaslula menda za vedno in mora tudi francosčina deliti svojo nekdanjo nesporno veljavo danes z angleščino, je ohranil Pariz še vedno v prav znatni meri značaj nekakega središča, vsaj za vzhodno polovico zemeljske oble. Vzroki, za to ne ležijo zgolj v najlepši legi Pariza, temveč predvsem v njegovem sijaju, v njegovih stoletnih tradicijah in v francoski kulturi, ki je bila stoletja vodilna v svetu. Po vojni je prevzel nesporno vodstvo kulturnega sveta, vsaj v političnem in gospodarskem pogledu Washington, toda velik del velikih mednarodnih manifestacij se vrši vendarle še vedno v Parizu in vse kaže, da bo za dogledno bodočnost tako tudi ostalo in tu se še vedno shaja kulturna elita vseh narodov.

V tem pogledu je bil najvažnejši dogodek zadnjih tednov pač — mednarodni kongres kulturnih

delavcev za mir. Čeprav je tudi francoska komunistična stranka izgubila že pretežni del svoje veljave izza prvih dveh povojnih let, je danes popolnoma izolirana v francoskem javnem življenju in ne vzbuja zaradi poloma njenih velikih stavk na zimo l. 1947. in 1948. tudi več nekdanjega strahu pri francoskem malomeščanstvu. Mednarodni komunizem si je iz zgoraj navedenih razlogov izbral Pariz za torišče zadnjega poskusa svoje mednarodne mirovne ofenzive. Sprito kompromisarske naravnosti večine zapadnih demokratičnih političnih strank bi odmeval pred kakimi dvema leti tak kongres nedvomno mogočno v vsej zapadni javnosti, toda zlasti po puču na Češkem in uvedbi berlinske blokade je bila tudi zapadna politična javnost končno prisiljena sprevideti pravi značaj kremenjskega manevriranja, zato je ostal ta kongres popolnoma neuporaben, kajti nihče ni bil več

v dvomu, kaj se skriva za to moskovsko igro in vsak mu je pripisoval toliko vrednost, kot če bi n. pr. lastniki žganjetocev privedli abstinentni kongres.

Kominform je dirigiral na ta kongres elitne podajče iz vrst svojih »kulturnih« delavcev vseh narodov, toda vsak je vedel, da bodo vsaj tisti izza železne zavese mogli in smeli na kongresu prebrati le tiste stereotipne tirade, ki so jih jim dali seboj propagandni ministri dotičnih držav. Danes je namreč že slehernemu jasno, da bodo grmeli proti sovražstvu, dočim je ves njih svetovni in politični nazor zgrajen izključno na na sovražstvu, da bodo zahtevali svobodo za svoje »razkrojnovalno« delo le tam, kjer še niso prišli do moči, da bi zadušili sleherni izraz svobode in da je pravi inšcenator tega kongresa le Moskva. Ni izključeno, da je zašel na ta kongres tudi kak omejen največ, kakršni pač ne spregleda, dokler je ne dobi sam osebno z batom po glavi, toda ogromna večina vse zapadne javnosti si je bila na jasnem, da prireja mirovni kongres stranka, ki je pritirala mili-

tarizem do vprav perversnih viškov in ki grozi, kakor pred stoletji Džingiskan, vsej kulturni Evropi s poplavo evroazijskih hord.

Bistvo »stalinizma« tiči v tem, da skuša postaviti na glavo vse dosedanje pojme in terminologijo ter ne nazivlje komunistov več komuniste, temveč »demokrate«, borce za diktaturo »borce za svobodo« itd. Verjetno je, da je hotel mednarodni komunizem ravno s tem kongresom ugotoviti, v koliko sta njegov cinizem in laž že osvojila zapadni svet in v tem pogledu je lahko prišel popolnoma na jasno: komunistična strategija je presurova in preveč cinična, da je ne bi spregledal končno tudi najbolj omejen zapadni filister.

Ne bo odveč, ako mimo grede omenimo, da je igrala na kongresu še prav posebno smešno in klavarno vlogo osemčlanska jugoslovanska delegacija, čeprav je bil njen član tudi sam predsednik polnoma suverene slovenske rdeče republike in zvesti komunistični priiskdelnik Jožef Vidmar. Komunistični in komunistični tisk je navzočnost titovske delegacije seveda disciplinirano zmolčal in

ignoriral, za nekomunistično javnost pa ta delegacija ni bila toliko interesantna, da bi jo jemala na znanje. Skušala je obrniti pozornost nase vsaj z luksuzno recepcijo na tukašnjem Titovem poslaništvu, a zaman, le nekaj tisoč »mladincev« doma bo moralo zopet nekaj tednov »prostopoljnost« delati, da bodo pokrili težke stroške za razkošni izlet »proletarskih« voditeljev.

Dala pa je ta komunistična komedija vendarle povod za drugo lepo manifestacijo. Dne 27. aprila so se zbrali namreč v veliki dvorani znane palače de la Mutualité pisatelji, publicisti, časnikarji in drugi kulturni delavci vseh zasuženih narodov za železno zavoso, ki žive v emigraciji v Parizu, da javno pribijejo pravo vrednost te komunistične »mirovne« komedije. Bilo je navzočih kakih 600-700 najodličnejših kulturnih reprezentantov vseh narodov srednje in vzhodne Evrope, govorili so pa po en zastopnik Albancev, Belorusov, Bolgarov, Madžarov, Baltijcev, Poljakov, Romunov, Čehov, Ukrajincev in Jugoslovancev. Za slednje je govoril dr. Radovano-

vič, nekdanji šef beograjskega presbiroja, a končno je pozdravil zborovalce še odposlanec francoske akademike mladine in izrazil njeno solidarnost z zaslužnjenimi narodi. Resolucija, ki jo je zbor soglasno sprejel, lepo sintetično zajema položaj v srednji in vzhodni Evropi, zato bo bralcem »Demokracije« morda prav, če podamo njeno glavno vsebino:

»Tako imenovani mirovni kongres, ki se je vršil pred kratkim v Parizu, je bil le neizmeren sleparija, ki je vnovič odkrila komunistično dialektiko. Sprito okrepjene volje demokratičnih narodov, da se upro boljševizmu imperalizmu in spričo hiranja komunističnih strank pri svobodnih narodih so smatrali kremenjski mogotci za nujno potrebno:

- 1) okrepiti in poživiti kadre svoje pete kolone v demokratičnih državah;
- 2) prikriti s pacifistično igro svojih agentov sovjetske vojne priprave;
- 3) naprtiti v primeru vojne odgovornost za vojno demokratskim narodom.

Udeleženci kongresa iz srednje

ti in je zato opažati proti koncu delno utrujenost glasov, kar je škodovala pevskemu izrazu kompozicije.

Sancin je pokazal, da zelo dobro obvlada svoj instrument, kar se je lepo videlo pri igranju v višjih tonih, ki so bili zelo čisti. Da se fant študiju glasbila resno posveča, kaže tudi to, da je sam priredil Schubertovo »Podoknico« za trombeta in klavir.

Zelo dobro je interpretiral Chopina na klavirju dijak Ambrozeti. Vse torej kaže, da bo v bodočnosti izšlo iz naših srednješolskih zavodov dokaj kvalitetnih glasbenih moči, česar moramo biti le veseli.

Kaj naj rečemo o plesu cigank? Mislim, da bi oboje. »Ples cigank« in »Češko besedo« lahko gledali na kakem kvalitetnem plesnem festivalu z izbrano publiko, pa bi izvajateljice žele enak uspeh in navdušeno pohvalo kot v mali škedenjski dvorani.

Posrečen je bil obakratni nastop harmonikašev, ki je zelo navdušil, saj je že od nekdaj harmonika priljubljeno narodno glasbilo pri Slovencih. Škoda bi bilo če bi se naši harmonikaši razšli. Samo še več skupne vaje jim je treba, ker je bilo sem ter tja opažati neenotnost zlasti pri prehodu iz ene melodije v drugo.

Vtis, ki smo ga odnesli s te akademije je bil, da je naša mladina na dobri poti vzgoje in napredka. Izredna udeležba pa je pokazala, da slov. javnost razume prizadevanje mladine in je bo tudi v bodoče podprla pri njenih kulturnih prizadevanjih.

Zato, pogumno naprej, slovenska mladina in kmalu na svidenje! — mir.

Vesti s Tržaškega

Smrtna kosa

9. t. m. je v Trstu umrl znani slovenski rojak in zavedna tržaška grča, pekovski mojster g. Pegan Lučijan. Ob njegovi izgubi izrekamo svojcem iskreno sožalje. Naj počiva v miru!

Uspeli majniški izlet

Dne 8. t. m. je priredila mladina iz Slivnega in Mavhinj skupno z mladino iz Trsta in Nabrežine majniški izlet. S tem se je začelo delovanje »Organizacije narodne demokratske mladine«.

Udeležilo se je izleta petdeset oseb. Zahvaliti se je treba posebno slinivskemu dekletom, če je bilo razpoloženje zelo živahno in veselo.

Na izletu je bilo sklenjeno, da »Organizacija narodne demokratske mladine« organizira v Slivnem kulturno prireditev in ples v najkrajšem času.

Ravno tako je bilo sklenjeno, da se organizira mladinska kulturna športna zabavna prireditev v večjem obsegu v teku meseca junija. O vsem tem bomo še poročali.

Iz Kopršine

Dosti bi vam imeli povedati, ali omejimo se na najbolj vpijčo dogodke. Nekateri našte vasi so leto praznovali vstajenje v znamenju terorja in krvi. Iz raznih vasí, ki mejé na STO in ki so prišle pod Jugoslavijo, je hotelo 12 mladencev in mladenk pobegniti skrivaj izpod Titovine v Trst. Pot so vbrali mimo Zabavelj (Trške). Ali ravno ko so imeli prekoračiti mejo in priti na tržaško ozemlje, so jih obsule mitraljeze Titovih straž in na mestu je obležalo 12 mladih življenj, fantov in deklet od 18 do 22 let. Trije so bili iz Truske (Kozlovič), nekaj iz Trseka in drugi so bili z one strani Dragonje. Trupla nesrečnih

in vzhodne Evrope, so bili seveda le agenti svojih režimov, ki jih je postavila tam rdeča armada, da okrasek so pa povabili še nekaj nekomunističnih navidezno, toda ne eni in ne drugi niso imeli nobene pravice govoriti v imenu svojih narodov. Narodí srednje in vzhodne Evrope so bili prvi žrtvovani sovjetskemu gospodarstvu v imenu miru že v Teheranu in v Jalti, v Potsdamu in v Parizu je bila legalizirana navzočnost rdeče armade v dotičnih državah, a v San Franciscu je bila tem narodom odvzeta vsaka možnost samoodbrane. Toda vse te zapadne konvencije so se pokazale za brezuspešne napram nenasičnemu sovjetskemu imperializmu. Po štirih letih bridkih izkušenj in našega nepopisnega trpljenja je moral zapad končno uvideti, da ne morenim narodom kupiti miru za ceno zaslužnjega drugih. Tudi narodi srednje in vzhodne Evrope hočejo mir, a brez rdečih armad NKVD in koncentracijskih taborišč na svojih ozemljih. Mi nečemo kupovati miru z množičnimi deportacijami baltskih narodov, z umori Mahajloviča in Petkova, s strahovladom na Poljskem in z OZNO v Jugoslaviji, s procesi po

Velika igra na prostem

Na Repentabru bodo igrali „Slehernika“

Slehernik je veličastna srednjeveška igra dramatika Hofmans-thala. To delo poznajo po vsem svetu in so ga že vprizorili vsi svetovni odri. V Ameriki so ga igrali na prostem že neštetokrat. Nemci ga igrajo vsako leto, poznajo ga Francozi in tudi Slovenci so ga igrali že ponovno v Ljubljani. Narodno gledališče ga je pred vojno vprizorilo pred Nunsko cerkvijo na Kongresnem trgu in prišla ga je gledat vsa Slovenija. Zdaj bomo imeli prvič priložnost to delo videti tudi primorski Slovenci.

Repentabur je za igro brez dvoma zelo primeren. Pred cerkvijo bo velik oder in zvonovi in orgle in ves prostor bo dal igri tisto veličastnost, ki jo potrebuje. Zdi se, da bo ta predstava res nekaj edinstvenega. Zato naj je ne zamudi noben Slovenec!

Igra bo v nedeljo 22. maja, pričetek je ob 16. uri. Opustite ta dan posod prireditve, da se bodo mogli vsi udeležiti igre na Repentabru. Organizirajte skupne izlete. Avtobusna zveza s Trstom bo zelo dobra. Vozilo bo več avtobusov stalno.

22. maja torej vsi na Repentabur! Opozorite prijatelje in znance! Združite torej to z nedeljskim izletom!

mladeničev in deklet, ki so hoteli iz pekla v svobodno življenje in prostoto, so Titovi biriči odpeljali in poskrili, ker jih je bilo končno vendar sram gnusnega pokolja svojih lastnih bratov samo zato, ker so hoteli oditi iz Titovega raja. In mi smo se nad Nemci zgrazali!

Ni potreba naglašati, da je vse ljudstvo brez razlike z gnusom obsojalo krvavi zločin, izvzemši onih par plačanih priganjačev. In od vasi do vasi, od hiše do hiše se je širil na zadnjo veliko noč glas: tudi za nas bo prišel še dan vstajenja in povračila.

Minister Galloway v Nabrežini

Minister Robert E. Galloway, načelnik misije ECA v Trstu, je v spremstvu g. C. K. Mofflyja, ravnatelja obveščevalnega urada Zaveznike vojaške uprave, danes popoldne obiskal kamolome v Nabrežini. Minister se je živahno zanimal za načrte, po katerih se naj bi produkcija te industrije povečala in s tem znatno povečala tudi zaposlitev delavcev. Ministra Gallowaya sta sprejela odv. Villasanta in g. Sonzogno od ravnateljstva kamnolomov, ki sta mu predložila tozadevne načrte.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež
Tiska:
tiskarna »ADRIA« d. d. v Trstu

Sporočilo uprave

Našim naročnikom in čitateljem sporočamo, da se je uprava „Demokracije“ preselila iz Gorice v Trst v ul. S. Anastasio 1-c - tel. 30-36

Popravek obvestila šte. 1040 ZVU

S tem se popravlja tiskovno obvestilo ZVU šte. 1040 z dne 27. aprila 1949 o volivni borbi na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja. Paragraf 7 (b) je treba čitati tako: »Sedanje odredbe ZVU, ki urejajo nalepljanje lepakov, bodo ukinjene za tiste lepake, ki se nanašajo samo na volitve, od dne, ko bo župan vsake občine uradno naznanil dan volitev. Zaradi registraci-

je je treba po en izvod vseh lepakov poslati poveljstvu policije v ustično palačo, soba šte. 105 v 24. urah potem, ko so bili lepaki nalepljeni«.

Prvotno besedilo spremenjenega paragrafa se je glasilo: »Sedanje odredbe ZVU, ki urejajo nalepljanje lepakov, bodo ukinjene v času volitve borbe za vse tiste lepake, ki se nanašajo samo na volitve. Zaradi registracije je treba po en izvod vseh lepakov poslati poveljstvu policije v justično palačo, soba šte. 105 v 24. urah potem, ko so bili lepaki nalepljeni«.

Vesti z Goriškega

Goriški občinski svč

Poročilo o seji goriškega občinskega sveta dne 21. aprila je zaradi pomanjkanja prostora izradlo iz obeh zadnjih števk »Demokracije«. Ker je s tem poročilo zgubilo na svoji politični aktualnosti, se bomo omejili na najbolj važne ugotovitve. Resnici na ljubo moramo priznati, da skuša novi občinski svet z resnim delom premostiti vsa nasprotstva osmih političnih strank, iz katerih je sestavljen. Pri prvi seji novoizvoljenega občinskega sveta lanske jesen so vse stranke izjavile, da bodo z mirnim sodelovanjem skušale koristiti prospehe Gorice in njenega prebivalstva. V tem pravcu se je tudi v bistvu gibalo vse delo občinskega odbora, raznih občinskih komisij in intervencij ter tudi treh javnih sej občinskega sveta. Vsaka izmed teh sej je bila bogat zalozena z delom in nobena ni bila kratka, rekord je pa brezdvomno dosegla zadnja, ki je s kratkim presledkom trajala od štirih popoldne skoro do dveh zjutraj.

Iz županovega poročila smo zvedeli, da je preskrba z vodo, čeprav je vodovodna centrala onstran državne meje, povoljno rešena. Drugo življenjsko vprašanje, vprašanje preskrbe z električno silo, še ni končno urejeno. Zadeva je zaradi svoje važnosti zahtevala celo tajno sejo občinskega sveta in je tvorila poglavito točko dnevnega reda. Upati pa smemo, da se bo kljub košljivosti vprašanja skupnemu naporu občinskega sveta le posrečila ugodna zaključitev spora, ki je nastal med mestno občino in družbo SELVEG, katere se je svojočasno obvezala, da bo dobavljala Gorici električni tok po znižani ceni, ker ji je mesto odstopilo svoje vodne pravice.

Nekateri zadeve, kot ureditev sadnega trga, pogrebništv pristojbin za centralno pokopališče in predmetja, zvišanje števil mestnih stražnikov so bile po kratki debati sporazumno sklenjene. Nekoliko napetosti je zbudila razprava o rdeči Nabavni in prodajni drugi, ki je imela svoje skladišče in sedež v Vrtojbi, pa je pred časom hotela prenesti svoje poslovanje v Gorico, v Italijo. Zastopnika Slov. dem. zveze sta podprla predlog frontašev, ker je šlo za združeno podjetje.

Za zaključek naj smo se ugotovimo, da je obč. svetnik g. Rudi Bratuž pri izjavi, ki jo je podal glede Nabavne in prodajne druge prišel svoje besede v slovensčini, proti čemur ni nihče razven dr. Delpina (MSI) napravil nobene opazke.

Goričani in upravne volitve na Tržaškem

Goričani z velikim zanimanjem zasledujejo, kako se razvijajo priprave za volitve na Tržaškem. Cudimo se, kako Zav. voj. uprava ne kaže nobenega pravega razumevanja za razvoj prilik na Svob. tržaškem ozemlju. Samo postena demokracija, ki mora s časom zajeti vse tržaško zaledje, bo dala Trstu potrebne življenjske pogoje. Italijanski šovinizem, katerega zavezniki sedaj podpirajo, je grobokop tržaške bodočnosti. Zato pozivamo vse demokratične Tržčane, da strnjeno volijo »Slov. narodno listino«!

Natečaj

Razpisan je natečaj za 20 mest dodeljenega požarnega inšpektorja (grupa A-stopnja X) pri državnih upravi. Natečaja se lahko udeležijo samo gozdni inženirji ali pa civilni inženirji, ki so, v prvem in drugem slučaju, dosegli študijske naslove na italijanskih univerzah. Prošnje z listinami, ki jih predpisuje uradni list (Gazzetta Ufficiale) št. 89 od 18. aprila, se morajo nasloviti na ta naslov: Ministero dell'Agricoltura e delle Foreste. Direzione Generale delle Foreste, v 60 dneh od 18. aprila.

Do 20. maja je podaljšan rok za vlaganje prošenj za sprejem k izpitom v natečaju za 66 mest v policijski službi in za 62 mest v natečaju s študijskimi naslovi tudi za policijsko službo. Prošnje sprejema pristojna prefektura, kjer prizadeti dobijo tudi vsa tozadevna pojasnila.

Letovanje

Državni zavod za socialno skrbstvo je razpisal natečaj za sprejem 2700 otrok državnih uslužbencev na enomesečno letovanje na morju v mestu Senigallia in v hrčih, to je v krajih Agrola in Spoleto. Letovanje bo trajalo en mesec, in sicer prva skupina od 1. do 30. julija, druga pa od 4. avgusta do 3. septembra 1949. Za natančnejša pojasnila se prizadeti lahko obrnejo na goriški sedež gor. navedenega zavoda v ulici Randaccio št. 14.

Važen odlok

Goriški prefekt je 4. 5. 1949 izdal odlok, s katerim ugotavlja, da sta bili goriška in tržaška podružnica banke d'Italia, goriški in tržaški oddelek pokrajinskega zakladnega urada, zaprti od 2. do 30. aprila zaradi izrednega dogodka (štrajk uradnikov). Ta odlok ima vse učinke določene po zakonu od 15. 1. 1948 šte. 1.

Opozorilo šolskim suplentom

Pristojna šolska oblast opozarja profesorje suplente na srednjih šolah, da morajo do 30. t. m. vložiti prošnjo za poučevanje v prihodnjem šolskem letu. Prizadej naj se obrnejo na šolsko skrbništvo za pojasnila o potrebnih listinah ter prednostnih pravicah pri namestitvi (invalidi, bojevniki, begunci, partizanski

Miza rji kmetovalci podjetniki!
Deske smrekove, macesne in trdih lesov, trame, vezo, ne plošče, furnir, parkete in drova nudi najugodnejše
CALEA
TEL. 90441
Viale Sonnino, 24

borci, sorodniki padlih itd.). Ministrska uradna navodila prinašajo tudi list »Notiziario della scuola e della cultura«.

Pameten predlog

Poslanka Saragatove socialistične stranke Bianca Branchi je v rimskem parlamentu predložila

osnutek zakona za zaščito nezakonjskih otrok. Poslanka Branchi zahteva, naj se zda zakon za ugotovitev materinstva in očetovstva nezakonjskih otrok, ki jih je vsako leto v Italiji 47.000. Poslanska zbornica je izvajanja poslanske pozdravila z velikim odobravanjem.

Živinoreja za zaveso

Kočevski »Navod« je dobil pred dvema letoma od neke 5000 živih okostij, ki so jih imenovali govedo. »Poročevalce« in »Pravice« sta zagnala velik krik in viki in vsem Slovincem napovedovala boljše čase. Nestrokovnjaki »Navoda« so poleg tega ugotovili, da je treba kravja ogrodja nekoliko zrediti. A kje dobiti potrebno krmo, ko je kmetje nočejo dati na razpolago za dvig ljudske blaginje?

Načrtna gospodarska rešitev vprašanja je našim strokovnjakom kmalu osvetlila pamet: okrog sto nemških vojnih ujetnikov je takoj začelo pasti živino vseprek po poljih in njivah naših Kočevarjev. Živina se je v splošno zadovoljstvo »Navodov« načrtno pomikala od Kočevja čez Korpus Kristi, Mlako, Staro Cerkev pa vse do Koblarjev.

Kmetje so domače oblastnike opozorili na ogromno škodo, ki jo s svojim načrtnim gospodarstvom povzročajo, a odgovorili so jim, da se je na Kočevskem začel izvajati ameriški farmarski sistem živinoreje... Ze takoj v začetku izvajanja novega živinorejskega sistema je poginilo nad 60 glav živine: ni treba omeniti, da je prišlo zaradi tega pred sodišče nekaj kmetovalcev, ki so zagrešili težko sabotažno dejanje proti narodnemu gospodarstvu, s tem da so prejšnje leto poslej mnogi kočevskih njiv s sladko deteljo...

Živina je po zgledu kobilice kmalu uničila vsako najmanjšo sled po kočevskem zelenju in začela kmalu zopet hirati. Na srečo so pašo prekinili volkovi, ki so zmrevarili nekaj telce in njihovega nemškega pastirja. Nastalo zmedo so izkoristili cigani, ki so se naselili po bivših nemških kmetijah, in odgnali mnogo telet: saj je ljudska živinoreja namenjena narodni blaginji... Zasačenim ciganom so prisodili po tri leta ječe vsakomur s priznanjem vseh clajševalnih okolnosti, zlasti da so se učili krasti pri partizanih.

Živina je čudežno pretokla zimo in so jo na pomlad 1948 zopet spustili na pašo, kjer se je takoj lotila slinavka v spremstvu njene tovarišice parkljevke. Nujni dopisi raznih ministrstev so načrtno zmedo le povečali. Niti ustanovitev veterinarne bolnice v Kočevju ni mogla preprečiti širjenja kužnih bolezní, ki so živino temeljito razredčile. Bolezen se je lotila tudi živine posameznih posestnikov, ki so začeli preklanjati ljudsko načrtno oblast in prosili Boga za pomoč.

Pomoč je kmalu prišla o priliki obiska maršala Tita v Kočevskem rogu in Kočevju. Zgleda, da si je maršal pozabil nataktni očala, ker je dal živino prepeljati v

Beograd: zgodovina nam še ni povedala, če je živina teknila Beograščanom. Potrjeno je le dejstvo, da so se Kočevjarji odahnil, Ribničani so podrli lese, ne planke, ki so jih postavili, da bi se obranili pred živinorejsko ljudsko poplavo. »Navodovci« so pa neslavno prenehali z umno govedorejo po sodobnem ameriškem receptu.

Vse po liniji

Solski inspektor pride v šolo, da vidi, če so učenci vzgojeni v duhu marksizma-leninizma.

Videč, da ni nekaj v redu vpraša več učencev po vrsti, kdo je napisal »Kapital« in vsakdo odgovori: »Jaz že ne, tovariš nadzornik.« Nazadnje pokliče močnega fanta in mu resno zastavi vprašanje: »Kdo je napisal »Kapital«?

»Jaz že ne«, odvrne tudi ta. Takoj nato se oglasi učitelj in pravi:

»Tovariš nadzornik, poznam fanta in vem, da ne laže. Če pravi, da ga ni napisal, potem je to kot pribito!«

Videl je nadzornik, da šola ni po liniji, in jezen zapustil šolo. Pred hišo sreča šefa OZNE. Pove mu, kako in kaj se je pripetilo in ga opozori na plečatega fanta, češ da mora biti velik reakcionar. Ozna mu obljubi, da bo za deva spravil v red in se razideta.

Čez nekaj časa ga sreča na cesti, pa ga povpraša: »No, kako si uredil z onim fantom?« In Ozna mu reče:

»Je že vse v redu. Zaprlj so ga, fino pretepli in je priznal, da je napisal — »Kapital«!...«

Radio Trst II

(360.6 m — 832 Kc-sec.)
Dnevne oddaje: 7.00-7.45, 11.30-14.30, 17.30-24.00.
Ob nedeljah: 7.15-24.00 neprekinjeno.
Poročila dnevno: 7.15, 12.45, 14.00, 19.45, 23.15.
Ob nedeljah: 7.45, 12.45, 19.45, 23.15.

Dnevni pregled tiska: 14.15 (izvzemši nedelje).

Nedelja, 15. 5. 1949: 9.30 Kmetijska oddaja. — 11.45 Nedeljska glasba. — 13.00 Glasba po željah. — 16.00 Sprehodi po našem podeželju: V Barkovlje. — 17.00 To kar vsakdo rad poslušaj. — 19.00 Clovek in šport. — 21.00 Radijski oder - Arturo Pinnero: Urejena hiša, drama v 4. dejanjih.

Ponedeljek, 16. 5: 13.00 Lirike slovenskih narodov. — 18.15 Komorni kvarteti. — 19.00 Gospodinska ura. — 20.30 Filmski trak. — 21.15 Verdi: »La Traviata«, opera v 3. dej. Torek, 17. 5.: 13.00 Ruske pesmi. 18.00 Komorna glasba. — 19.00 Anglesčina po radiu. — 20.30 Z domače knjižne police. — 21.00 Vzori mladini: Slovensko fužinarstvo, izvajajo člani Radijskega odra. — 21.30 Cesar Franck: Simfonija v d-molu.

Sreda, 18. 5.: 13.00 Glasba po željah. — 18.40 Mamica pripoveduje. — 18.15 Brahms: Kvartet v c-molu. — 20.00 Arie in dueti iz oper. — 20.30 Zdravniški vedež. — 21.00 Razgovori pred mikrofonom. — 21.30 Beethoven: Koncert za violino v D-Duru. Četrtek, 19. 5.: 13.00 Slovenske narodne pesmi. — 18.00 Glasbeno predavanje. — 19.00 Slovensčina za Slovence. — 19.15 Lgharjeve melodije. — 20.00 Schumann: Simfonija št. 3. — 20.30 Clovek in priroda. — 21.00 Radijski oder - F. Deval: Stefan, drama v 3. dejanjih.

Petek, 20. 5.: 13.00 Glasba po željah. — 18.40 Sramel, kvintet. — 19.00 Anglesčina po radiu. — 20.00 Znane operne uverture. — 21.00 Mojstri besede: Thames Williamson. — 21.30 Schubert: Simfonija št. 9 v C-Duru. Sobota, 21. 5.: 13.00 Popoldanski koncert. — 18.00 Iz opernega sveta. — 18.30 Oddaja za najmlajše: Pepeluh. — 20.15 Znani violinisti. — 21.00 Sobotni večer. 22.15 Večerni koncert.

Ortopedik
NICOLA BECCHI
TORINO - Via Guastalla 12 - I. p.
specialist za odstranitev

K I L E
(brez operacije)

objavlja novo priznanje:
»Spoštovani g. N. BECCHI!
Smatram za svojo dolžnost, da vam izrazim svoje zadovoljstvo za posebno pripravo, ki ste mi jo dobavili in ki mi je v nekaj mesecih zadržala skrotalno kilo, katero že več let nisem mogel zadržati z nobeno drugo pripravo.
ZANATELLO ROMANO
Montecchia di Crosara (Verona)»
Ortopedik sprejema:
v GORICI: v nedeljo 29. maja v hotelu »Pošta«
in v TRŽIČU: v nedeljo 29. maja v hotelu »Lombardia«

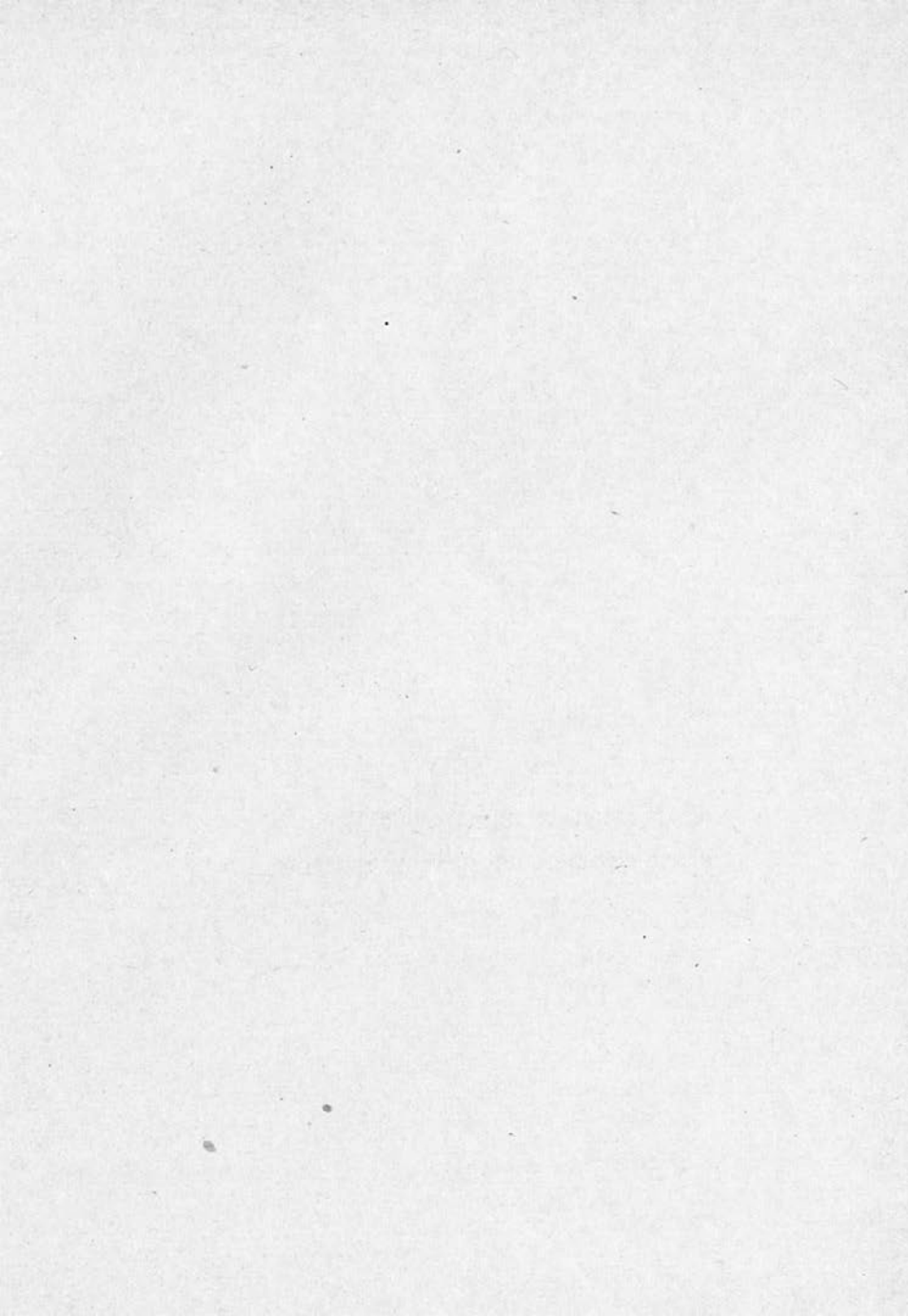
PROGRAM

Slovenske demokratske zveze
za Svobodno tržaško ozemlje
v Trstu

Tiskarna tiskarna „Adria“, d. d. • Trst, ulica S. Anastasio 1/c

Izdala Slovenska demokratska zveza
za Svobodno tržiško ozemlje v Trstu

PROGRAM

Slovenske demokratske zveze

za Svobodno tržaško ozemlje v Trstu

Zakaj je bila ustanovljena Slov. dem. zveza?

Celih 25 let (1920-1945) se je borilo slovensko in hrvatsko ljudstvo na tej naši s solzami in krvjo prepojeni primorski zemlji proti fašističnemu terorju. S tem si je postavilo v zgodovini spomenik borbe proti fašizmu in totalitarizmu. Naši mrtvi, naši jetniki, naši politični preganjanji od Bazovice do Liparskih otokov, so nam za to večne priče.

Ko je 1941. leta napočil oni veliki dan odprte osvobodilne borbe, so se vsi primorski Slovani, v dobri veri oklenili osvobodilne fronte in se z njo borili za svobodo in odrešenje. Osvobodilni borbi smo žrtvovali svoje sinove, svoje domove, žrtvovali smo zanje vse. Bili smo prepričani, da nam bo Osvobodilna borba uresničila naše stoletne težnje po političnem odrešenju in nam prinesla svobodo in mir po strašnem viharju. Borbo smo izvojevali, ali zmagi je sledilo bridko razočaranje.

Slovenci najprej nismo dosegli prvega cilja, za katerega smo se vso vojno borili in za njegovo uresničenje toliko trpeli. Ta cilj je bil združitev vse slovenske zemlje v lastni državi. Velik del slovenskega naroda je kljub vsem lepim obljubam in kljub lastnim prizadevanjem ostal pod tujo oblastjo.

V veliki meri je te narodne nesreče krivo dejstvo, da je v Sloveniji in v vsej Jugoslaviji s sovjetsko podporo prišla na oblast komunistična manjšina. Ta je naš narod in vso Jugoslavijo zasujila mednarodnemu komunizmu in njegovim načrtom.

V osvobodilni fronti na Primorskem se je polastila moči peščica zunaj zraslih oseb, ki niso poznale našega življenja in trpljenja. One so potisnile ob stran vse domače ljudi, ki se niso uklonili nadvladi ene same stranke. In z nasiljem in strahovanjem, ki ga naše ljudstvo poprej ni poznalo, razen s fašistične strani, so se dokopali do odličnih mest in oblasti v vsem našem javnem življenju. Ljudem pa so pravili, da je to ljudska oblast.

Teh par ljudi, ki z vsemi svojimi pomagači in kimavci niso tvorili niti pet odstotkov našega ljudstva, je zakrivilo cel kup usodopolnih temeljnih napak bilo v zunanji kakor v notranji politiki.

Ali je bil še kdo med tukajšnjimi Slovani in Italijani, ki bi bil pred koncem vojne sploh še dvomil, komu pripada Primorska?

Toda nasilniška diktatura je začela takoj brezobziren boj proti zahodnim demokratičnim državam, ki so med vojno edine podpirale jugoslovansko borbo za svobodo. Vrhtega je bilo že ob koncu vojne jasno, da bodo edino one odločale o usodi tistih Slovencev, ki so po prvi svetovni vihrili bili odtrgani od lastnega narodnega telesa.

Nenaklonjenost teh držav do komunističnega režima v Sloveniji in Jugoslaviji smo najbolj občutili mi Slovenci.

Zaradi nesrečne in kratkovidne politike na zunaj in terorističnih metod na znotraj, je bila Primorska razkosana, iz nje se je iztrgalo srce — Gorica in Tržaško ozemlje. Ne samo to, ampak tako zvano politično, od komunistov dirigirano vodstvo v Trstu, se ni niti za hip obotavljalo, da slepo sprejme dogovor Tito-Togliatti, da se izroči Trst Italiji. S tem so pokazali, da vodijo njih politiko povsem drugi nego naši narodni cilji in interesi.

In pod firmo italijansko - slovenskega bratstva so skušali vpreči v eno politično organizacijo vse Slovence tega ozemlja kot etnično celoto, z druge strani pa le italijanske komuniste; in s tem so ustvarili med obema narodoma tak prepad sovraštva, da je človeka strah.

Drugo naše razočaranje je bilo v tem, da niti glavni del našega naroda, ki je prišel v tako imenovano lastno državo, ni dobil svobode. Ni dobil ne svobode, ne demokracije — dveh vzorov, za katere se je toliko let boril. Izpod nacističnega in fašističnega jarma so ga vrgli v še strašnejšo sužnost komunističnega totalitarizma.

Ta je iz svobodnega in svobodoljubnega slovanskega naroda naredil jato sužnjev, iz domovine jetnišnico, vse tisto, na kar smo Slovenci stoletja prisegali in od česar smo duhovno živeli, pa je vrgel med staro šaro.

Svoboda, katero so nam leta in leta oznanjali, je na oni strani meje v tem, da sme Slovenec danes misliti in delati le tisto, kar

mu zapove rdeči rabelj. Enakost so v Sloveniji dosegli tako, da so vse Slovence naredili za berače in hlapce komunističnega državnega kapitalizma. To je enakost stradanja, enakost prisilnega »prostopoljnega« dela in enakost strahu pred spako tako imenovane ljudske oblasti.

Političnemu redu, ki vlada danes v Sloveniji, pravijo demokracija. Toda iz te lepe besede, od katere si obetajo rešitve milijoni in milijoni ljudi na svetu, so brezobzirno napravili krinko. Pod to krinko se skriva strašna diktatura neznatne manjšine in politične policije.

Slovenski narod, ki je po svoji veri, svoji omiki in svojem napredku evropski narod, so z nepreločnim plotom odrezali od Evrope in celotno lastnih ljudi zunaj sedanjih jugoslovanskih meja. Čez našo zemljo gredo vse poglavitne poti, ki vežejo evropski vzhod z zahodom ter sever z jugom. Toda navzlic temu so Slovenci onostran železne zavese po volji rdeče diktature dalje od Evrope in vseh njenih blagoslovov, kakor pa na primer narodi Daljnega vzhoda.

Spričo vsega tega je bila v marsikaterem oziru sreča, da je vsaj del slovenskega naroda ostal na tej strani železne zavese.

Bilo je namreč jasno, da bo vsaj ta del slovenske narodne skupnosti res deležen prave svobode in demokracije ter duhovne in stvarne blaginje, ki iz njiju izvira. To bi se zgodilo, brž ko bi svobodni Trst začel živeti tisto življenje, kakršno mu določa mirovna pogodba, ki ga je uradno ustanovila.

Izključno politično vodstvo med temi Slovenci si je lastila, kakor smo rekli, Osvobodilna fronta.

Osvobodilna fronta je brezvestno izkoristila trpljenje, hrepenenje in narodno zavednost primorskega ljudstva, da bi tako pomagala komunizmu do oblasti tudi nad njim. S tem je zagrešila enega največjih zločinov nad slovenskim narodom. Ta zločin ji je že sam po sebi vzel vso pravico do kakršne koli besede med Slovenci.

Nasilje, ki ga je Osvobodilna fronta vedno bolj odkrito izvajala, je našemu ljudstvu začelo že pred koncem vojne odpirati oči, da s to organizacijo nekaj ni v redu.

Se bolj smo Slovenci to sprevideli po tako imenovani osvoboditvi. Videli smo, kakšno »svobodo« in kakšno »demokracijo« je OF vsilila našim rojakom onkraj Morganove črte. Spoznali smo, da se za njenimi krinkami in vabljivimi gesli skriva komunizem v vsej svoji strašni resničnosti.

Tedaj so se primorski in tržaški Slovenci začeli obračati od te največje sleparije v vsej naši zgodovini.

Toda Osvobodilna fronta je Slovence tudi tukaj, v svobodnem svetu, hotela za vsako ceno obdržati v svojem jarmu.

S propagando, z grožnjami, z nasiljem, z zastraševanjem, z umori, ugrabljanji, s politično in sindikalno diktaturo so priganjaci komunistične Osvobodilne fronte hoteli tudi tržaškimi in primorskimi Slovencem prepričati, da bi mislili z lastno glavo in se ravnali po lastnih koristih.

Osvobodilna fronta je bila tista, ki je našim ljudem takoj prepovedala sleherno sodelovanje z zavezniškimi oblastmi. Če bi te prepovedi ne bilo in če bi se ljudje ne bili bali komunističnega terorja, bi bili Slovenci na Svobodnem tržaškem ozemlju že v začetku dobili vse pravice, ki nam gredo. Sloveščina bi bila enokoppravna drugim jezikom, zastopani bi bili v vseh političnih, gospodarskih in drugih javnih ustanovah. Slovenskemu šolstvu se ne bi bilo treba od dneva v dan boriti za obstanek in drobtinice.

Slovenci smo ob prihodu zahodnih čet na to ozemlje veljali za zavezniški narod, ne za premagance, kakor Italijani. Zaradi tega bi bili lahko dobili v roke vse, kar bi bili hoteli. Naš položaj danes bi bil vse drugačen, kakor pa je.

Vse to nam je vzela Osvobodilna fronta in razni SIAU-i, ki so jim bile koristi komunistične stranke več kakor pa pravica in koristi lastnega naroda. Povrh tega je s svojo krivo politiko doslegla še to, da so nekateri zavezniški krogi začeli imeti vse Slovence za komuniste.

Ce se zavezniška politika v Trstu danes naslanja na Italijane; če podpira italijanske narodne in politične težnje ter daje bolj ali manj potuho italijanskemu šovinizmu; če je obstanek svobodne tržaške države in s tem svobodni obstanek znatnega števila Slovencev ogrožen; če se moramo Slovenci na tej zemlji, ki je naša, s tako težavo boriti za priznanje osnovnih pravic; če so naši domovi še vedno razdejani; če slovenski človek na lastnih tleh ne more dobiti ne kruha, ne domovinstva; če o naši usodi spet bolj ali manj odločajo tisti, ki so nas dvajset let zatirali in preganjali, je vsega tega kriva komunistična Osvobodilna fronta!

A to ni edino zlo, ki ga je storila Osvobodilna fronta nad našim primorskim ljudstvom, odkar se je končala vojna.

Osvobodilna fronta je napela vse sile, da bi Slovence zlepa ali zgrda spreobrnila h komunizmu ter iz njih naredila peto kolono za dosego komunističnih ciljev na tem področju. Pri tem ji je bila najbolj na poti narodna zavednost in zvestoba primorskih in tržaških Slovencev.

Zaradi tega je Osvobodilna fronta po načrtu ubijala narodno zavest v slovenskem ljudstvu. Namesto da bi bila naše ljudi vzga-

jala k narodni odpornosti in ponosu, jim je začela vsiljevati »fratelancow« s tistimi, ki so še včeraj pobijali Slovence, jih gonili v ječe in koncentracijska taborišča ter požgali slovenske domove po Krasu in drugod.

Namesto slovenstva je OF začela razglašati geslo o »fratelancu«. Namesto obrambe lastnih pravic in lastne zemlje je začela oznanjati mešanje s tujci. V slovenskih prosvetnih domovih, pri slovenskih prireditvah in celo v lastnem tisku je uvajala dvojezičnost. Vse zaradi tega, ker so tako zapovedovale koristi svetovnega komunizma!

Poleg tega je začela tukaj, kjer smo Slovenci v glavnem vsi proletarci, brez kapitalistov in veleposestnikov, oznanjati razredni boj in sovraštvo med nami samimi. Tako je na tem tako izpostavljenem in za slovenski narod tako važnem ozemlju sejala neslogo. Slabila je slovenske vrste v času, ko je naš stoletni narodni nasprotnik strnjeno pripravljaj svoj naskok na nas.

Komunizem, čigar krinka je Osvobodilna fronta bila in ostala, je pri svojih prizadevanjih na tem delu Evrope naletel na glavno oviro prav v narodni zavednosti slovenskega ljudstva. Zato je bilo treba obleči slovensko narodno oblačilo. Dokler bodo Slovenci tukaj Slovenci, ne bo mogoče uresničiti komunističnih zamisli o suženjskem izenačevanju vseh narodov in vseh plemen. Zaradi tega je bilo treba to oviro podreti in uničiti vse vrednote, iz katerih poganjajo korenine slovenske narodne zavesti.

Osvobodilna fronta se je vrgla na vero, iz katere je Slovenec dobival duhovno silo. Začela je razbijati slovensko družino, ker je ta pač vzgajala slovenske sinove in hčere, ne pa izdajalce svoje krvi. Začela je po načrtu odtujevati mladino domu, jo hujskati proti staršem, jo kvariti in učiti petja, govorjenja in mišljenja v tujem duhu in jeziku.

Potvarjala je našo žalostno, toda slavno zgodovino ter devala v nič vse, kar je naše in ne komunistično. Naše ljudi, ki so bili dvajset let brez slovenske besede, knjige in pesmi; brez živega stika s slovenskim duhovnim razvojem in omiko, je učila zgolj tuje krive učenosti.

Skratka, Osvobodilna fronta, pohlevna dekla mednarodnega komunizma, je storila vse, da bi na zahodni meji domovine izkopala grob slovenstva.

To bi se ji bilo tudi posrečilo, da se ni še ob pravi uri dobila peščica neustrašnih zavednih, rodoljubnih ljudi, ki so spoznali, da vodi komunistična politika slovenski narod v neizbežno pogubo.

Dokler je trajala borba za pripadnost Primorske, niso hoteli motiti enotnega nastopa. S podpisom mirovne pogodbe s strani Titove Jugoslavije v Parizu 10. februarja 1947, je nastopil za Slovence

in Hrvate na Svobodnem tržaškem ozemlju (S.T.O.) nov zgodovinski moment. Ta je zahteval od nas, da trezno premislimo svoj položaj, da pretehtamo vse činitelje in določimo smer svoje bodoče poti. Se nadalje čakati in trpeti ono razkrojno delo med našim ljudstvom, ki se je vršilo pod imenom Osvobodilne fronte, bi bil nepopravljiv narodni zločin.

Naš narod ljubi svobodo in prostost ter sovraži suženjstvo in teror. On hoče ostati v svoji hiši sam gospodar. On ne pozna političnega malikovanja in malikov in odklanja one razkrajajoče nazore, ki niso zrasli na domačih tleh, ki so tuji našemu značaju in naši miselnosti.

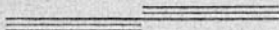
Mi smo hoteli tvornega ustvarjajočega dela, mi smo hoteli vzajemnega sodelovanja vseh slojev našega naroda, ki niti ne pozna kapitalistov in veleposestnikov. Hoteli smo, da se vrne v naše kraje in vasi mir, strpnost, medsebojno spoštovanje, hoteli smo konec terorja, strahovanja in žuganja. Le na ta način si bo slovensko in hrvatsko ljudstvo tega ozemlja ustvarilo one kulturne, socialne in gospodarske vrednote, ki so predpogoj za uspešno politično in gospodarsko uveljavljanje našega življa na tem svetovno važnem ozemlju.

Našo narodno čast, ki jo je peščica terorističnih elementov ponižala pred celim kulturnim svetom, morali bi dvigniti na mesto, ki ga je prej zavzemala in ki ga zasluži čast kulturnega in delovnega naroda.

In peščica mož, ki so stavili v onih časih vsemogočne OZNE na kocko vse, tudi svoje življenje, samo da rešijo kar se še rešiti da od slovenskih narodnih vrednot in svetinj, so napovedali komunizmu in njegovim izrodkom neizprosni boj in odpor.

Tako so se v marcu 1947 postavili prvi temelji Slovenske demokratske zveze, edina demokratična in narodna politična organizacija, ki jo slovenski narod danes ima.

Če hočete vedeti, kaj je in kaj hoče ta organizacija, je dovolj, če pogledate njen program, ki je bil sestavljen spomladi l. 1947.

Program Slov. dem. zveze

Naš smoter je združenje vseh demokratskih sil slovenske, hrvatske in srbske narodnosti v svrhu moralne, kulturne, socialne in gospodarske povzdige vseh slojev našega ljudstva na Svobodnem tržaškem ozemlju (STO).

Pri našem delu nas bodo vodile sledeče smernice:

I.

Svobodno tržaško ozemlje kot mednarodna državna tvorba je gotovo dejstvo. To dejstvo sprejemamo in smo za politično neodvisnost STO, ki mora vzdržati dobre prijateljske odnose do vseh držav, zlasti do sosednih držav in do držav svojega zaledja.

II.

Ustava STO se ima zgraditi v smislu tržaškega statuta na podlagi demokratskih načel.

Vsa zakonodaja naj sloni na načelu dobre vere. V javni upravi naj vlada absolutna poštenost in nepristranost.

Korupcija se mora zatreti v vsem javnem življenju. Ona je hudo socialno zlo in se temu primerno kaznuje.

III.

Uprava mora biti razbirokratizirana in poenostavljena. Uradniki se sprejemajo edino na podlagi strokovne in moralne kvalifikacije. Prednost pri nameščanju imajo osebe rojene v STO ali v Julijski krajini in ki znajo oba uradna jezika.

Varnost državljanov je predpogoj za mirno ustvarjalno delo in za splošni napredek, zato gre brezhibni in učinkoviti varnostni službi vsa pozornost.

IV.

Medsebojno razumevanje, spoštovanje in strpnost so pogoj za mirno sožitje med nami in našimi sodržavljeni italijanske narodnosti, na podlagi narodne in jezikovne enakopravnosti in popolnega svobodnega razvoja obeh narodnosti.

V.

Vsi državljani STO, ne glede na spol, imajo enake pravice in enake dolžnosti.

VI.

Za vsakega človeka hočemo svobodo pred strahovanjem, svobodo pred pomanjkanjem, svobodo vere, misli in političnega prepričanja, združenja in kretanja, nevmešavanje v njegovo zasebno življenje ter nedotakljivost stanovanja in pisemsko in telefonsko tajnost.

VII

Državljanom je zajamčena svoboda vere in vesti in nikdo se ne sme ovirati v izvrševanju svojih verskih dolžnosti in pri poklicnem izvrševanju verskih obredov.

VIII.

Vzgoja otrok je pridržana družini in šoli, državni ali zasebni, po svobodni izbiri staršev.

IX.

Šola je nepolitična. Ona je dostopna vsakomur; revnim nadarjenim učencem naj se omogoči brezplačno šolanje. Vzgoja mladine se vrši po priznanih etičnih načelih, v ljubezni do bližnjega, v spoštovanju staršev in tradicij svoje zemlje in svojega rodu, k miroljubnosti in strpnosti do sodržavljanov druge vere, miselnosti in narodnosti, ne k sovraštvu in nasilju.

X.

Le v skupnem tvornem sodelovanju vseh slojev našega ljudstva je zajamčen obstoj in napredek našega naroda in njegovih kulturnih vrednot. Zato načelno odklanjamo nadvlado enega samega sloja ali razreda nad celim narodom, ker se je doslej taka nadvlada izpridila povsod v totalitaristično nadvlado peščice ljudi.

XI.

Socialno vprašanje se reši na podlagi socialne pravičnosti. Vestno in pravično je odmeriti zaslužek za storjeno delo, tako da se zajamči vsakemu državljanu, ki ni delomrnez, za dostojno življenje njega in družine, zadostni dohodek; v onemoglosti in starosti pa potrební dohodek za življenje potom socialnega zavarovanja.

Posebno pozornost je obračati vajencem, mladoletnim, ženskam, nestalno zaposlenim in nezaposlenim.

Življenjska raven vseh, zlasti delovnega ljudstva, kmeta, ribiča, delavca in uradnika, se mora dvigniti in zravnati navzgor in ne navzdol. In ravno zato odklanjamo kolektivizem, ker ta vzravnava življenjski standard navzdol mesto navzgor in vodi v splošno obubožanje.

XII.

Smo za znižanje delovnega urnika, za pravico delavcev in nameščencev vseh uprav do stavke (štrajka) v borbi za njihove gospodarske in socialne interese ter za pravice združevanja v svobodnih delavskih sindikatih, ki morajo ščititi koristi delavca, ne pa biti samo ekspozitura političnih strank.

Pri velikih podjetjih imajo delavci pravico do kontrole in do soudeležbe pri čistem dobičku. Delavcu in nameščencu je pustiti prosto voljo in prepričanje, ne smeta biti zaslužjena eni stranki in eni ideologiji, ki ubija v njih samostojnega človeka; biti morata sama gospodar svojega prostega časa, da se posvetita družini, izobrazbi in potrebnemu razvedrilu.

Delavcu in nameščencu je treba omogočiti, da prideta do lastnega doma.

XIII.

Kmet mora biti na svoji zemlji samostojen gospodar, ki samostojno razpolaga ne samo s svojo zemljo, ampak tudi z njenimi pridelki. Svobodna in gospodarsko trdna kmetija je predpogoj za zdravo in svobodno kmečko družino, ki jo je treba kot socialno edinico podpirati in ohraniti. Zato se mora pomagati kmetu do take kmetije, ki bo v stanu dostojno preživljati njega in njegovo družino. Smo za umno družitev raztresenih parcel iste kmetije in proti kosaanju posestev pod eksistenčni minimum. Nadštevilno kmečko prebivalstvo se usmerja v pomorstvo, trgovino in industrijo.

Odklanjamo razbijanje kmeta in ustvarjanje kmečkega proletariata iz političnih vidikov, ki vodi k znižanju življenjske ravni. Kmetijske šole naj nudijo kmečkemu prebivalstvu potrebno strokovno izobrazbo. Kmečko združenstvo bodi prostovoljno združenje svobodnih kmetov, ki zadruga sami upravljajo v korist kmečkega stanu, ne pa v korist političnih strank.

XIV.

Naloga gospodarske politike je ustvarjati dovolj sredstev za čim popolnejše kritje vseh kulturnih in ekonomskih potreb vseh državljanov ter omogočiti zaposlitev vseh proizvajalnih sil.

Gospodarstvo naj sloni na privatni lastnini, ki naj vrši socialno funkcijo in na osebni iniciativi (podjetnosti), kot najuspešnejšem činitelju za tvorbo novih gospodarskih dobrin.

Poštenost, korektnost in lojalnost naj bodo temelji gospodarskega udejstvovanja. Vsakdo ima v gospodarstvu pravico do poštenega zaslužka, izkoriščanje je nemoralno in dobiček iz izkoriščanja naj gre oškodovancu ali državi.

XV.

Smo za poddržavljenje velikih podjetij, ako se to izkaže iz narodno-gospodarskih vidikov za koristno.

Nikomur ne sme država odvzeti njegove imovine kakor samo v primerih, ki jih zakon določa in kadar to zahteva zakonito ugotavljeni javni interes, proti plačilu pravične odškodnine.

XVI.

Trgovina je svobodna; država jo pospešuje z organizacijo prometnih zvez, s primerno prevozno tarifno politiko in z zaščito v inozemstvu.

XVII.

Naša trgovinska in finančna politika imata za cilj, da postane celo STO prosto carine z zdravo denarno valuto in s stalno denarno kupno močjo.

Vsi denarni zavodi stoje pod državno kontrolo, ki mora zlasti varovati koristi vlagateljev.

Davki naj bodo progresivni in naj jih nosi predvsem državljan, ki jih laže prenaša.

Slovenska demokratska zveza je torej po tem programu

ORGANIZACIJA DELOVNEGA LJUDSTVA,

ker je politična organizacija demokratičnih Slovencev na Svobodnem tržaškem ozemlju in na Goriškem.

Slovenski narod na teh področjih je v celoti narod delovnih ljudi: malih kmetov, ki si v potu svojega obraza in z zvesto ljubeznijo služijo skromni kruh; kmečkih delavcev, ki delajo isto; de-

lavcev v obrti in industriji, ki žive iz rok v usta; malih obrtnikov in trgovcev ter delovnega razumnštva, ki ob skromnih, pogosto be-
raških prejemkih ne le živi, marveč tudi po svojih močeh pomaga
svojemu ljudstvu v njegovem boju za obstanek, za pravico in za
lepšo bodočnost.

Tudi boj za naš narodni obstanek je v bistvu socialni boj;
boj za življenje in za kruh s tistimi, ki nam ne puste niti kot lju-
dem živeti, ker smo Slovenci.

Ze ta resnica nam zgovorno priča, da organizacija, ki hoče
zastopati to ljudstvo in pomagati temu narodu, ne more biti drugega
kakor organizacija delovnih ljudi. Če je ta organizacija demokra-
tična, je izključeno, da bi jo vodili in v njej odločali bogatini, tudi
če bi jih kaj bilo.

Takšna organizacija je Slovenska demokratska zveza.

Naši nasprotniki, bolj ali manj prostovoljne žrtve komuni-
stične partije, v kateri vlada najstrašnejša diktatura manjšine, ki
ima vse pravice, vse ugodnosti in vso besedo, — ti skušajo naše
gibanje prikazovati kot »meščansko stranko«. Njen namen in pro-
gram naj bi po njihovih trditvah bil ta, da zagotovi »buržujem«
oblast nad slovenskim delovnim ljudstvom.

Jasen odgovor njihovi gonji in prav tako jasen odgovor ti-
stim, kakšna je socialna vsebina našega boja, daje program Slo-
venske demokratske zveze.

Slovenska demokratska zveza, hoče zastopati vse slovensko
delovno ljudstvo na področjih, kjer deluje. Zaradi tega njen splošni
in socialni program ne more biti drugačen, kakor je.

Slovenski narod, kakor vsak narod, sestavljajo sloji in sta-
novi, ki morajo v narodni skupnosti imeti vsi enake pravice. Stran-
ka, ki se bori za pravice enega samega stanu, se bori v bistvu za
politično, socialno in gospodarsko diktaturo tega stanu ali sloja
nad vsem narodom. Taka stranka ni demokratična, marveč je gro-
bokop demokracije. Zato pripravlja polom lastnemu narodu in vsa-
kemu njegovemu pripadniku posebej.

Slovenska demokratska zveza tega svojega socialnega progra-
ma ni nikoli tajila. Zdaj pa znova poudarjamo, da vemo, da bodo
naši nasprotniki v bližnjem volivnem boju skušali tajiti predvsem
socialni značaj našega gibanja.

Mi si pa upamo trditi, da je uspeh, ki ga je Slovenska demo-
kratska zveza v svojem kratkem obstanku dosegla, treba pripisovati
prav njenemu jasnemu, odločnemu in sodobnemu socialnemu pro-
gramu.

Kdor je videl naša zborovanja v Mavhinjah, na Opčinah, v

Nabrežini in naše prireditve drugod, se je na lastne oči prepričal, kdo se zbira v naših vrstah: slovenski kmet, slovenski delavec, obrtnik, ribič, razumnik; skratka, slovenski delovni človek. Ta delovni človek je spoznal, da je diktatura manjšine v izrazito razredni stranki, kakor je komunistična partija, slovenskega kmeta, razumnika, zlasti pa delavca zaslužnija ter mu vzela vse tiste pravice, za katere se je boril proti tujcu.

Da se te socialne in duhovne sužnosti ubrani, je slovenski narod na Tržaškem in Primorskem ubral drugo pot — pot, ki mu jo kaže prav naše gibanje.

In Slovenska demokratska zveza je prav zaradi tega tudi dejansko, ne samo po programu, postala organizacija slovenskega delovnega ljudstva!

Da to resnico še bolj potrdimo in dokažemo, poglejmo, kako gleda Slovenska demokratska zveza na posamezne sloje slovenskega delovnega ljudstva in kako si zamišlja delo za njihove koristi.

Mi in slovenski kmet

Slovenska demokratska zveza si je zastavila nalogo, zastopati in braniti narodne, politične, gospodarske, socialne in kulturne pravice slovenskega naroda na Svobodnem tržaškem ozemlju in na Gorškem.

Slovenci na tem ozemlju pripadajo po večini delavskemu sloju. Znaten del pa je tudi kmetov.

A četudi bi bil odstotek kmečkega ljudstva med Slovenci tukaj dosti manjši, bi morala našemu kmetu posvečati prav posebno pozornost vsaka stranka, ki temelji na pravem narodnem in slovenskem programu.

Slovenska demokratska zveza se te svoje dolžnosti in svojih obveznosti do slovenskega kmeta docela zaveda. Tej zavesti je dala jasnega izraza v svojem programu, v katerem je eno glavnih načel tisto, ki pravi, da mora biti kmet na svoji zemlji svoj gospod; da mora biti gospodar nad sadovi svojih žuljev in svojega znoja; da je zdrava, gospodarsko trdna in svobodna kmečka družina osnovna socialna edinica slovenskega ljudstva. To osnovo je treba z vsemi silami ohranjati ter varovati pred razbijanjem, propadanjem in pred tistimi, ki bi jo radi iz razredno-političnih razlogov sproletarizirali ter iz kmeta naredili najprej berača, za tem pa brezimnega sužnja totalitarnega reda.

Po skušnjah, ki smo jih doživeli v vojni in revoluciji, danes še zlasti dobro vemo, da je prav slovenski kmet bil in je temelj slovenske narodne samobitnosti in s tem poročstvo za bodočnost našega naroda. Prav tako vemo, da je kmet vedno in povsod hrbtenica vsega odpora proti narodnemu in socialnemu zaslužnjevanju; da je on najzanesljivejša obramba v boju proti tujemu pohlepu in proti pogubni tuji učenosti.

Slovenski kmečki dom je zlasti na tem področju tisti neizčrppljivi studenec, iz katerega že stoletja teče zdrava slovenska kri v mesto, ki nam je s svojo izkoreninjenostjo povzročilo toliko izgub. Ta kri je tista, ki nas je ohranila, da smo v vseh viharjih in preganjanjih ostali povsod tam, kjer imamo pravico biti in od koder bi nas oni, ki nam ne privoščijo življenja, tako radi iztrebili.

Vsi tisti, ki jim je slovenski narod na poti in ki bi radi posedli njegovo zemljo in njegovo pravico, so se vedno z največjo silo vrgli na slovenskega kmeta. Videli smo, kaj je z njim delal fašizem, in doživljamo strahote, s katerimi ga hoče uničiti danes komunizem.

Niti eden, niti drugi mu do zdaj ni mogel do živega. Slovenski kmet je z drugačnimi koreninami privezan na svojo zemljo in na rodni dom, kakor pa kdo drugi v svojem prezimnem stanovanju in še bolj brezimnem delu.

Kdor se torej bori za obstanek in bodočnost slovenskega naroda, se mora zlasti boriti za slovenskega kmeta, za njegovo svobodo in njegove pravice. Mora si z vsemi silami prizadevati, da mu bo zavaroval zemljo, olajšal življenje in mu dal vse pripomočke, s katerimi bo lažje kljuboval navalu časa in vztrajal na mestu, katero mu je usoda v narodu določila.

Prav posebno je to delo za slovenskega kmeta važno na Tržaškem in Goriškem, kjer je vse slovensko življenje prav za prav en sam nepretrgan boj za narodni in s tem socialni in človeški obstanek Slovencev.

V tem boju neprenehoma izgubljam prve straže, ki jih premaguje zagrizeni politični in gospodarski naval tujstva. A dokler bomo imeli v zaledju prvih črt trdnega, zavednega in požrtvovalnega slovenskega kmeta, bomo vsako izgubo lahko nadomestili in vsako postojanko ohranili.

To pa bo le tedaj, če bomo našega kmeta obdržali na zemlji in storili zanj vse, kar nam zapoveduje naša narodna dolžnost in naša odgovornost za bodočnost slovenstva na tem prostoru. S tem bomo dosegli, da bo slovenski kmet na tej zemlji še naprej ostal steber svobode, narodne zavesti in demokracije, kakor je to vsa huda stoletja bil.

Slovenska demokratska zveza se, kakor smo že zapisali, te svoje dolžnosti povsem zaveda. Najprej zaradi tega, ker je slovenska, to je, gibanje, ki ga vodi in usmerja narodna misel in skrb za obstanek slovenskega ljudstva, čigar jedro je in bo slovenski kmet.

Razen tega pa ji skrb za slovenskega kmeta in boj za njegove pravice narekuje dejstvo, da ni in ne mara biti razredna stranka, marveč gibanje za socialni mir in socialno pravičnost. To dvoje pa je mogoče doseči samo v slogi in soglasju med vsemi delovnimi sloji, ki sestavljajo slovensko narodno skupnost.

Slovenski kmet pa, ki se je že v začetku s prepričanjem in zaupanjem oklenil našega, edino res demokratičnega gibanja med Slovenci, bo svojo zvestobo tistim, ki še za njegovo pravico bore, gotovo rad v dejanju izpričal, ko bo prišel čas za to!

Slovenska demokratska zveza in naš delavec

Ves program našega gibanja je na kratko povedan v stavku, da je Slovenska demokratska zveza organizacija delovnega ljudstva.

Toda Slov. dem. zveza bi tega imena ne zaslužila in svojega poslanstva ne izpolnjevala, če ne bi prav posebne skrbi posvečala tistemu sloju slovenskega delovnega ljudstva na Tržaškem in Gorškem, ki zaradi posebnih razmer tukaj predstavlja številčno jedro tega ljudstva — slovenskemu delavcu.

Zavedajoč se te posebne naloge je Slovenska demokratska zveza v glavnem delu svojega programa dala največ poudarka pravicam in zahtevam slovenskega delavca. Ne zaradi tega, da bi zgajala poceni demagogijo na račun delavca in njegove stiske, marveč, ker se zaveda, da je le v skupnem in tvornem sodelovanju vseh slojev poročstvo za obstanek in napredek celotnega slovenskega naroda.

To sodelovanje med posameznimi sloji pa je nemogoče, če ne bo dobil svoje pravice prav slovenski delavec.

Bistven pogoj za zagotovitev teh pravic je rešitev socialnega vprašanja. Toda te rešitve si ne zamišljamo tako, kakor jo oznanja komunizem. Mi ne trdimo, da gredo samo delavcu vse pravice in njemu vsa oblast. S tem bi delali krivico drugim delovnim ljudem

in se zavzemali za diktaturo enega sloja nad vsemi drugimi.

Grešili bi proti enemu glavnih načel našega gibanja, ki se bori za koristi in pravice vseh delovnih ljudi na tem ozemlju, naj bodo to delavci, kmetje, obrtniki, uradniki ali razumniki.

Gesla o delavski ali proletarski diktaturi tudi ne maramo uporabljati, ker se zavedamo, da je ta krilatica le propagandna laž. Ta laž naj majhni skupini totalitarnih stremuhov omogoči, da po delavskih hrbtih in po delavskih žuljih zlezejo do oblasti in do vseh dobrin. V Sovjetski zvezi vlada 14 ljudi nad 200 milijoni duš.

Danes vsi vidimo, kako je večina slovenskega delavstva postala žrtev slepila. Ker je verjela propagandi o diktaturi proletarijata, je padla na položaj državnih sužnjev, ki jih povrh duševnega in telesnega jarma tepe še bič vseh kapitalističnih izžemalskih in priganjaških delovnih metod. Razlika med tistim, kar je bilo prej, in kar je danes, je le ta, da danes vihti ta bič država. Zaradi tega seveda ni bič nič manj boleč. Toda slovenski delavec pod njim zdaj niti ječati ne sme, kaj šele protestirati ali, da bi se temu zatiranju uprl s stavko, kakor se je lahko poprej.

Da vsaj del slovenskega delavstva, ki živi v svobodi, rešimo usode prisilnega dela, priganjane prostovoljnosti in brezobzirnega izkoriščanja po državnem kapitalizmu, smo postavili svoj socialni program.

Ta socialni program daleč prekaša komunistični socialni evangelij, ker zagotavlja slovenskemu delavcu možnosti za vedno večji razvoj v sklopu celotne narodne skupnosti. In delavec je prav tako enakopraven in enakovreden član te skupnosti kakor vsakdo drugi.

Naš program hoče iz delavca najprej narediti spet človeka, ki bo imel pravico misliti z lastno glavo, soditi po lastni preudarnosti ter se odločati po lastnih koristih, ne pa po zapovedih in muhah kake partije ali večjih in manjših sindikalnih diktatorjev.

Ce bo slovenski delavec spet sam postal človek, bodo tudi njegovi gospodarji prisiljeni ravnati z njim kot s človekom, ne kot s številko, ali kvečjemu kot z drobcem nekega političnega sindikata.

Sele tedaj bodo tudi ostali sloji slovenske narodne skupnosti videli in delavcu spet svojega človeka in brata, kateremu so pri njegovih prizadevanjih vsi dolžni pomagati. Sele tedaj se bo tudi on sam spet čutil nekeje doma in med svojimi ljudmi. Čutil bo namreč, da sta njegova usoda in njegova bodočnost neločljivo zvezani z usodo vsega, kar je slovensko.

SEVEDA JE DOLZNOST SLOVENCEV, PRIPADAJOČIH DRUGIM SLOJEM, DA SLOVENSKEMU DELAVCU DO TEGA Z VSO MOČJO POMAGAJO IN MU OB VSAKI PRILIKI IN V VSEH

MOGOCIH OBLIKAH DAJO ZIVO CUTITI, DA GA SMATRAJO
NE LE ZA CLOVEKA, MARVEČ, KAR JE SE VEC, ZA BRATA.

Duhovna osvoboditev slovenskega delavca od vseh diktatur
in vseh tiranij je prvi pogoj za njegovo socialno osvobojenje.

To socialno osvobojenje, za katero se borimo, mora omogočiti
slovenskemu delavcu vedno boljše življenje. Mora mu dajati vse
možnosti za duhovni razvoj, za kulturni napredek in za udeležbo
pri vseh dobrinah, ki jih človeštvu nudi sodobna omika. Osebna
svoboda, svoboda mišljenja, svoboda besede in združevanja, svo-
bodna pobuda in koristi, ki iz nje izvirajo, morajo postati delav-
čeva pravica in last ne le na papirju, marveč v dejanju.

Ce kdo, potem ima prav delavec vso pravico do sadov svo-
jega truda. Z njegovim zaslužkom ne sme gospodariti nihče drugi
kakor on sam, ker le to mu bo omogočilo pravo človeško življenje.
Vse, kar delavec od svojega zaslužka kamor koli daje, mora biti
prostovoljno, ne na povelje raznih strank in organizacij.

Diktaturo političnih sindikatov nad vsem delavčevim življe-
njem je treba onemogočiti. Osnovna delavčeva svoboščina je ta,
da mu ne sme nihče prepovedati, da bi smel delati, če ga je volja.
Prav tako pa mu nihče ne sme braniti, da s stavko uveljavlja svojo
pravico do kruha in do življenja, kadar je to potrebno.

Delavec ne sme biti niti državi, niti zasebnemu podjetniku
samo stroj, ki ga je treba čim bolj izkoriščati. Delovni red mora
temeljiti na načelu, da je delavec človek, ki ima pravico do oddiha,
do vseh užitkov sodobne omike in prosvete, do razvedrila, do za-
sebnega življenja, do družine in do lastnega doma v vsem pomenu
te besede.

In nazadnje mora biti delavcu omogočeno, da bo s svojo za-
vednostjo, sposobnostjo, požrtvovalnostjo in navdušenjem, ki ga le-
vičarski demagogi tako brezobzirno izkoriščajo, kot n. pr. z udar-
niškimi delom, v svoje umazane namene, pomagal kot enakopraven
član narodne skupnosti pri delu in boju za novo bodočnost vsega slo-
venskega ljudstva.

Sele ko bo slovenski delavec tukaj po lastnem spoznanju in
prizadevanju ter ob podpori tistih, ki mu morajo najprej biti bratje,
te pglavitne cilje dosegel, bomo lahko rekli, da je tudi v naši
narodni skupnosti postala meso beseda, ki pravi, da gre

»delu slava, čast, oblast!«

In doseči to, smatra Slovenska demokratska zveza za eno svo-
jih prvih in najvažnejših nalog.

Slovenska demokratska zveza

in srednji sloj

Srednji sloj slovenskega naroda na splošno, še posebej pa na Tržaškem in Goriškem, sestavljajo samostojni obrtniki, mali trgovci, mali podjetniki, nameščenci in uradniki vseh vrst. Zakoni svobodnega gospodarstva povzročajo, da sloj nastaja in rase zlasti v mestih. Zaradi tega ga pogosto označujemo z imenom »meščanstvo«. Tisti, ki jim je zlasti iz posebnih političnih vzrokov ta socialna plast trn v peti, uporabljajo zanjo psovko »buržuazija«.

Srednji sloj, meščanstvo ali »buržuazija« je neobhodno potrebna socialna, gospodarska in kulturna sestavina vsake skladne narodne skupnosti. Narodu, ki ne pozna velikega gospodarstva in velikega podjetništva, daje prav socialno zdrav in trden srednji sloj potrebno gospodarsko silo in odpornost, da more vzdržati in se ohraniti. To velja zlasti za tako izpostavljena področja, kakor je naše.

Meščanstvo je dalje pri vsakem narodu hrbtenica in nosilec prave narodne zavesti in vsakega napredka. Zaradi svoje gospodarske neodvisnosti, ki mu omogoča stalni stik s svetom in splošnim razvojem, je srednji sloj tisti svobodoljubni element, ki preprečuje, da bi ves narod postal plén reakcionarnih vplivov z leve ali z desnice.

Iz istega vzroka je slovensko meščanstvo bilo — ali bi vsaj moralo biti — pospeševalec kulture, omike in duhovnega napredka. S tem je opravljalo bistveno nalogo pri splošnem razvoju slovenskega naroda ter bilo v marsičem temelj in gonilo tega razvoja.

Morda nikjer med Slovenci ni bila ta vloga srednjega sloja tako vidna kakor prav tukaj. Slovenski obrtnik, slovenski trgovec, slovenski podjetnik, slovenski nameščenec in uradnik je bil tisti, ki je s svojim delom in svojo zavednostjo ustvarjal gospodarske, socialne in kulturne temelje za ohranitev slovenstva v teh obrobni predelih naše zemlje.

Gospodarske ustanove, ki so jih postavili na noge ti ljudje; šole, ki jih je vzdrževala njihova požrtvovalnost; kulturne ustanove vseh vrst, ki so pred prvo svetovno vojno v Trstu in drugod tako cvetele; pogumno javno izpovedovanje slovenstva ob vsaki priliki in ob vsaki nevarnosti — te stvari so slovenstvo na tem področju zasidrle tako, da je dvajset let fašizma in šovinizma ni moglo izkoreniniti.

Slovenski srednji sloj je bil tisti, ki je s svojim vzgledom in svojim delom dajal poguma slovenskemu malemu človeku, da se je kljub vsem naskokom tujstva držal svoje narodne skupnosti in ostajal sin svoje matere. Gospodarski uspehi slovenskega obrtnika, trgovca, nameščenca in človeka svobodnih poklicev so tudi slovenskega proletarca tukaj bodrili in opominjali, da je s pogumom in delavnostjo mogoče vsakemu Slovincu uspeti in obstati.

Povrh tega je slovensko meščanstvo v Trstu in drugod bilo prisiljeno živeti v vsakdanjem stiku s tujim narodom. Temu je zato v dejanju dokazalo, da smo Slovenci samostojen, zrel, sposoben in omikan narod. Tako nam je od tujca naravnost izsiljevalo priznanje o pravici do življenja in obstanka tukaj.

Fašizem in komunizem sta se pomena srednjega sloja za ohranitev slovenstva na tej zemlji dobro zavedala. Zaradi tega sta brezobzirno udarila po njem.

Fašizem ga je skušal gospodarsko, socialno in človeško uničiti. Uničeval in ropal je slovenske gospodarske ustanove in posameznike. Vzel je slovenskemu meščanstvu sleherno možnost za kulturno izživljanje in uveljavljanje in s tem možnost za zdrav vpliv na vse slovensko narodno življenje. S krivičnim političnim razlikovanjem, poniževanjem in preganjanjem je skušal vlivati v slovenski srednji sloj malodušje in obup, da bi zapustil svoje mesto, s čimer bi slovenski narod na Primorskem izgubil hrbenico.

Pogum, s katerim je večina slovenskega meščanstva tem brezobzirnim težnjam fašizma nasprotovala, je slovenskemu srednjemu sloju v čast. Vrh tega pa mu daje tudi pravico, da dobi v naši narodni skupnosti spet tisto mesto, tisto spoštovanje in tisto besedo, ki mu gre.

Komunizmu je slovenski srednji sloj bil tudi silno na poti pri njegovih prizadevanjih za socialno, gospodarsko in človeško izenačevanje ter zaslužjevanje slovenskega naroda. Ker je njegovo odpornost proti vsakemu raznarodovanju — in komunizem ni drugače kakor politično in socialno raznarodovanje — poznal, ga ni skušal naravnost likvidirati, kakor se je to zgodilo drugod. Pač pa je napol vse sile, da bi ga zmešal, razkrojil ter ga duhovno in gospodarsko sproletariziral.

Dva največja sovražnika slovenstva, fašizem in komunizem, sta se torej z vso silo spravila na uničenje slovenskega srednjega sloja na tem področju. To nam bolj kakor vse drugo dokazuje, kako pomemben je ta sloj za ves narod in za njegovo bodočnost.

Slovenska demokratska zveza se te resnice dobro zaveda. Za svoja glavna cilja si je postavila ohranitev in utrditev slovenstva na teh tleh ter doseg socialne pravičnosti za vso slovensko narodno

skupnost v svobodi, mirnem razvoju in skladnem sodelovanju vseh slojev našega ljudstva. Niti enega niti drugega ne bi mogla doseči, če bi puščala v nemar naš srednji sloj in njegove koristi.

Nič manjšo skrb kakor slovenskemu delavcu in slovenskemu kmetu je zaradi tega v svojem programu in v svojem delu posvetila slovenskemu srednjemu sloju.

Prav slovenskemu obrtniku, slovenskemu trgovcu, slovenskemu nameščencu in slovenskemu uradniku hoče zagotoviti tisti politični in gospodarski položaj ter razvoj, ki mu bo omogočal, da bo v slovenski narodni skupnosti imel spet tisto mesto in vlogo, katero mu določajo neizprosni zakoni narodnega obstanka.

Zaradi tega se že in se bo zlasti v bodoče borila proti rdeči razredni demagogiji, ki hoče srednji sloj zasovražiti pri našem narodu s tem, da ga prikazuje kot škodljivca, zajedalca in izkoriščevalca.

SLOV. DEM. ZVEZA JE EDINA SLOVENSKA POLITIČNA ORGANIZACIJA, KI SI UPA TO SVOJE PREPRICANJE IN TA NAMEN ODKRITO POVEDATI IN GA V DEJANJU UVELJAVLJATI.

Spričo vsega tega je več kakor jasno, da slovenskemu meščanu, naj pripada kateri koli socialni plasti, ni mesta drugje kakor v gibanju, ki se edino odkrito bori za njegovo pravico v slovenskem narodu in v življenju!

Slovenska demokratska zveza in naš razumnik

Razumniški sloj je pri vsakem narodu tisti sloj, ki vodi. To nalogo mu je naložil Bog. Nihče, ki je poklican, se ji ne sme izogniti. Kdor pa to vseeno stori, ali kdor to svojo nalogo slabo izpolni, naj se zaveda, da ga bosta lastno ljudstvo in zgodovina prej ali slej sodila in obsodila.

Razumnštvo je odgovorno za usodo lastnega naroda. Ono mora svojemu ljudstvu kazati pot pri narodnem, političnem, socialnem in duhovnem razvoju.

Čim nevarnejši so časi in čim bolj je sam obstanek naroda na tehtnici, tem večja je odgovornost razumnika za vse, kar se utegne zgoditi. In če ljudje, ki so poklicani za vodstvo, sami zgreše

pot, lahko pahnejo vse ljudstvo v nesrečo. Če slepec slepca vodi, oba v jamo padeta!

Ena največjih propagandnih laži komunizma je tista, ki pravi, da morajo voditi usodo kakega naroda tako imenovane ljudske množice. Vodi lahko samo tisti, ki mu je dano večje spoznanje, večja razgledanost in tolikšen čut odgovornosti, da se je pripravljen za to svojo nalogo do konca žrtvovati.

Diktatura peščice nasilnikov, ki jo vidimo v vsaki komunistični državi, in sužnost ljudskih množic, ki jih ti nasilniki krote z nagobčnikom, z bičem in s postavo, nam kričeče dokazuje, kako zlagano je komunistično geslo o vodstveni vlogi tako imenovanega »ljudstva«.

SAM KOMUNIZEM NE BI BIL SLOVENSKEGA NARODA NIKDAR ZASUŽNJIL, ČE BI SE ZNATEN DEL SLOVENSKEGA RAZUMNISTVA NE BIL IZNEVERIL SVOJEMU LJUDSTVU IN SAMEMU SEBI; če se ne bi bil vdinjal tuji modrosti in tujim gospodarjem samo zaradi tega, da bi se, četudi za ceno krvi, razdejanja in narodne nesreče, prikopal do korit in do oblasti.

Ta naša lastna bridka izkušnja nam priča, kaj se kakemu narodu lahko zgodi, če se pokvari njegova sol — njegov razumniški sloj. Hkratu nam to po svoje priča, kakšno usodno vlogo ima razumnik v našem narodu.

Toda ni vedno nujno, da je takšnih nesreč kriv samo razumnik. To se lahko zgodi tudi tedaj, kadar se narodnega vodstva polaste politični špekulanti, koristolovci in nesposobni sebičnejši. Ti pogosto z demagogijo in lažjo zaslepe ljudstvo, da svojih pravih vodnikov ne mara več poznati, ne priznati jim vloge, ki bi jo morali imeti.

V takem primeru se razumništvo razočara in odtegne svojih prvi in pravi nalogi, ali pa iz užaljenosti zavije v povsem napačno smer in potegne še narod za sabo.

Tudi takih vzgledov imamo v naši politični in narodni zgodovini žal precej.

Posebno važne so naloge razumništva pri majhnem narodu, kjer vsak človek, zlasti pa razumnik, pomeni neprimerno več, in ima torej tudi neprimerno večjo odgovornost, kakor pri velikem. To velja za ves slovenski narod, še posebej pa za Slovence na teh področjih.

Tržaški in primorski Slovenci so zaradi fašističnega zatiranja četrto stoletja ostali skoro brez vsakega razumniškega naraščaja in torej tudi brez pomladitve svojega vodstvenega sloja. Fašizem, ki se je dobro zavedal, da je razumnik sol in luč naroda, je skušal z

brezobzirnim preganjanjem, pobijanjem, obsodbami in krivicami slovensko razumnštvo tukaj povsem uničiti. To se mu je, žal, tudi v veliki meri posrečilo.

Komunizem in njegova Osvobodilna fronta ne bi bila nikoli mogla zavesti tolikšnega dela slovenskega ljudstva na Primorskem, če bi bili primorski Slovenci v najusodnejši uri imeli prave, zavedne in trdne vodnike. KOMUNIZEM SE JE TEGA ZAVEDAL IN SKUSAL SE TISTO, KAR JE OSTALO, ALI POBITI, ALI PA Z OBREKOVANJEM IN LAZJO PRI LJUDSTVU ONEMOGOCITI. To dela še zdaj. Dobro namreč ve, da mu bo tudi tukaj odklenalo tedaj, ko bo primorsko ljudstvo spet imelo pravo narodno inteligenco, ki bo svojo vodstveno nalogo vestno in neomajno izpolnjevala.

Zaradi vsega tega je zlasti tukaj vsak pravi slovenski razumnik še neprimerno dragocenejši in njegove naloge dosti večje.

Slovenska demokratska zveza se teh resnic do dna zaveda, saj je bila prav peščica redkih poštenih razumnikov tista, ki jo je poklicala v življenje, da reši za Slovence na Tržaškem in Primorskem, kar se rešiti da. Dobro vemo, da bomo svoji veliki nalogi — rešitvi in ohranitvi slovenstva na zahodni meji našega naroda — kos samo, če bomo k temu delu pritegnili vsakega razumnika, ki je vreden tega imena in če bomo z delom in vzgledom svojemu ljudstvu vzgajali nov vodstveni rod.

ENAKO SE MORA PA TUDI VSAK, PRAV VSAK SLOVENSKI RAZUMNIK ZAVEDATI, KJE JE DANES NJEGOVO MESTO. Sramotno je, odtegovati se svoji prvi nalogi, če slovensko ljudstvo tukaj silo trpi. Se bolj sramotno je, če bi slovenski razumnik tukaj tik ob meji največjega suženjstva, kar jih pozna človeška zgodovina, prostovoljno ali iz strahu hlapčeval ideologiji in sistemu, ki sta tako onesrečila njegov lastni narod.

Danes se ves svet bori za končno svobodo, katere zmaga je že na obzorju. Kdor se temu boju ne pridruži, zagreši izdajo nad lastnim narodom in vsem svobodnim človeštvom.

Slovenski razumnik tukaj, bodisi domačin ali nedomačin, ima edinstveno priliko in možnost za izpolnjevanje svojega poslanstva: priliko in možnost, kakor ni dana razumniku nobenega drugega naroda za železnim zastorom. Edino slovenski razumnik lahko tukaj v svobodi živi med lastnim narodom in torej lahko svobodno izpolnjuje svojo veliko nalogo.

Slovenski ljudje na teh področjih potrebujejo vodstva bolj kakor kruha. Zaradi tega se mora slovenski razumnik prav tukaj ves dati svojemu narodu ter res živeti iz njega in zanj. Naše ljud-

stvo tukaj bo šlo po pravi poti le, če bo videlo in čutilo, da gredo do konca z njim tudi tisti, od katerih pričakuje rešitve.

Slovenski razumnik je svojo nalogo tukaj dolžan izpolnjevati tudi zaradi samega sebe. Vojna, revolucija, trojno suženjstvo — vse to ga je moralo poučiti, da bo tudi zgolj človeško mogel živeti samo kot Slovenec med svobodnimi Slovenci. Brez tega tudi zanj ni ne kruha, ne življenja. Oboje si bo zagotovil, če bo zdaj svojo nalogo v lastnem narodu do kraja izpolnil.

Nobena skupina in nobeno politično gibanje razen Slovenske demokratske zveze danes slovenskemu razumniku te vloge ne priznava. Vsi ga hočejo imeti samo za brezimnega hlapca in ga ponižujejo na stopnjo propagandnega kričača.

Nihče, razen Slovenske demokratske zveze mu tudi ne nudi možnosti, da bi svoje vodstveno poslanstvo izpolnjeval tako, kakor terjata od njega čas ter odgovornost do naroda in do njegove bodočnosti.

Samo Slovenska demokratska zveza tudi v svojem programu in svojem delu zahteva, da je treba slovenskemu razumniku dati v narodu tisto besedo, tisto mesto in tak materialni položaj kakor ga zaradi svojega pomena zasluži.

Slovenski razumnik ne more biti hlapec nikomur razen rešnici in domovini. Razumnik, ki ni svoboden, pa imena vodnika sploh ne zasluži, saj pelje svoje rojake lahko samo v sužnost, nesrečo in polom.

Če kateremu Slovencu, potem je slovenskemu razumniku mesto v Slovenski demokratski zvezi, pa nikjer drugje!

Naš kulturni program

Je zapopaden v točkah VI, VII, VIII in IX splošnega programa. Slovenska demokratska zveza se globoko zaveda ogromnega pomena, ki ga ima vera za razvoj in za ohranitev vsakega naroda. Zato se mora ohraniti naša krščanska vera med našim narodom, ker je to vera lubezni, vera požrtvovalnosti, strpnosti in spoštovanja večnih resnic, vera v zmago dobrega nad zlim.

Vsakomur mora biti zajamčena svoboda vere in vesti, svoboda izvrševanja verskih dolžnosti in svoboda izvrševanja verskih obredov. Nujna posledica teh načel je ohranitev in obramba cerkve in duhovniškega stanu pred preganjanjem.

Vzgoja otrok se vrši po priznanih moralnih načelih krščanstva,

v ljubezni do bližnjega, v spoštovanju staršev, in tradicij svojega rodu, k miroljubnosti in strpnosti do sodržavljanov druge vere, druge miselnosti in druge narodnosti, ne k sovraštvu in nasilju.

Sola mora biti nepolitična in vzgoja otrok je pridržana družini in šoli, državni ali zasebni, kakor to starši odločijo.

SKLEP

To je program Slovenske demokratske zveze; to so dolžnosti, ki jih ima ona do slovenskega ljudstva tukaj in do njegovih posameznih slojev. To so naloge, ki jih more izpolniti ona, in naloge, ki jih ima pri tem delu vsak sloj slovenskega naroda na Primorskem in Tržaškem posebej in vsi svobodni ter demokratični Slovenci v celoti.

Slovenska demokratska zveza je danes edino svobodno narodno, demokratično in socialno gibanje Slovencev tostran in onstran železnega zastora. Zato so milijoni in milijoni oči uprte v to naše gibanje, v gibanje vseh Slovencev in Jugoslovancev, iz Jugoslavije in s celega sveta. Vodstvo SDZ se zaveda, da bo edino s skupnim, požrtvovalnim in nesebičnim delom vseh svobodnih Slovencev mogoče doseči cilje, ki si jih je zastavila.

Naš narodni cilj je:

Ohranitev in utrditev slovenstva ob zahodni meji našega naroda. To bo mogoče doseči z obujanjem in podžiganjem narodne zavesti in z vzgojo kremenitih Slovencev, ki se bodo neustrašeno in vztrajno borili za priznanje vseh narodnih, političnih in socialnih pravic.

Naš politični cilj:

Ohranitev in utrditev Svobodnega tržaškega ozemlja, v katerem vidimo najmočnejše poroštvo za svobodo, enakopravnost in obstanek slovenstva tukaj ter bistven pogoj za zasidranje in zmago demokracije na tem delu Evrope.

Naš socialni cilj:

Delo, kruh, napredek, čim večja blaginja in socialna pravičnost za vse. To bomo skušali doseči s svobodno pobudo ter z vza-

jemnim in skladnim prizadevanjem vseh delovnih slojev našega ljudstva.

Naš kulturni cilj:

Svoboda vere in vesti ter vzgoja na podlagi krščanskih etičnih načel.

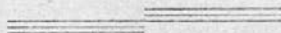
Napori za dosego teh ciljev pa naj konec koncev služijo še poslednjemu in najvišjemu namenu:

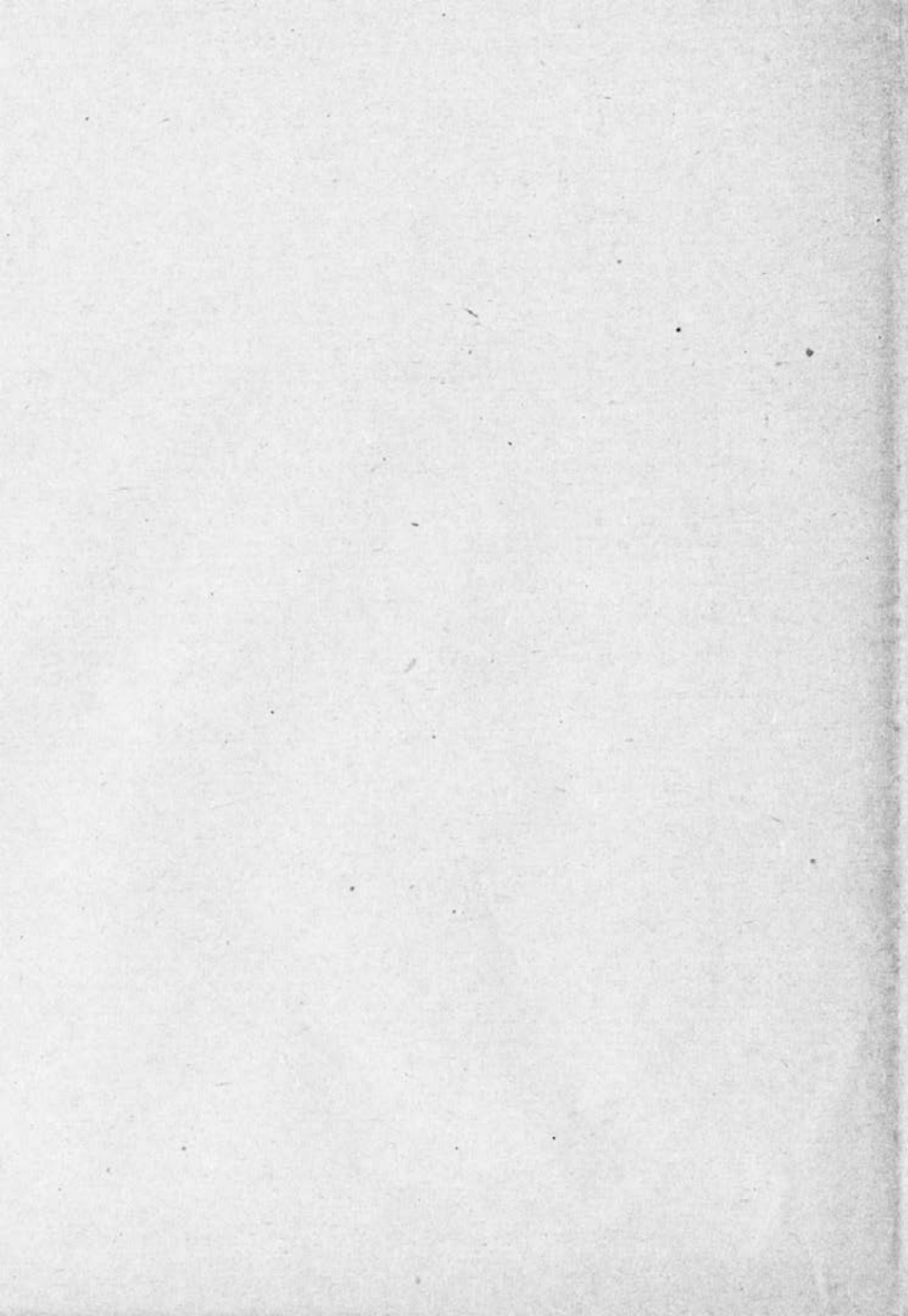
SVOBODI, NEODVISNOSTI IN SRECI VSEGA SLOVENSKEGA NARODA.

Komur je za slovenstvo in za njegovo bodočnost — in s tem za lastno bodočnost — naj se temu delu pridruži, ali pa naj nam da vsaj svoje pooblastilo zanj, kadar ga bomo za to prosili!

Velika noč, 1949.

Slovenska demokratska zveza za STO

Kazalo

Zakaj je bila ustanovljena Slov. dem. zveza?	—	—	—	—	—	str.	5
Program Slov. dem. zveze	—	—	—	—	—	"	11
Mi in slovenski kmet	—	—	—	—	—	"	16
Slov. dem. zveza in naš delavec	—	—	—	—	—	"	18
Slov. dem. zveza in srednji sloj	—	—	—	—	—	"	21
Slov. dem. zveza in naš razumnik	—	—	—	—	—	"	23
Naš kulturni program	—	—	—	—	—	"	26
Sklep	—	—	—	—	—	"	27

